

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ ALGISI:
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK
BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sibel GÜNER

KARABÜK – 2013

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ ALGISI:
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK
BİR ARAŞTIRMA

Sibel GÜNER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Abdullah KARAKAYA

KARABÜK – 2013

Sibel
GÜNER

MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ
ALGISI: KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR
ARAŞTIRMA

Yüksek Lisans
Tezi

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

İşletme Anabilim Dalı'nda Doç. Dr. Abdullah KARAKAYA danışmanlığında, Sibel GÜNER tarafından hazırlanan bu çalışma 18/06/2013 tarihinde jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir

Jüri Başkanı

Doç. Dr. Abdullah KARAKAYA

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Murat YILDIRIM

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Halim AKBULUT

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Enstitü Müdürü

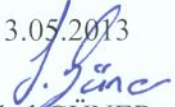
Doç. Dr. Abdullah KARAKAYA

Tez Bildirim Sayfası

Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "**Muhasebe Bilgi Sistemi Algısı: Karabük Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma**" adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, hazırlanması, yürütülmesi, araştırılmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmada kullanılan doğrudan kendime ait olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğini beyan ederim.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

13.05.2013

Sibel GÜNER

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
KISALTMALAR.....	V
ÖZET	VI
ABSTRACT.....	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	X
TABLOLAR LİSTESİ.....	XI
GİRİŞ.....	1
1. TEMEL KAVRAMLAR.....	3
1.1. MUHASEBE KAVRAMI.....	3
1.1.1. Muhasebenin Tanımı ve Önemi.....	3
1.1.2. Muhasebenin Gelişim Süreci.....	4
1.1.3. Muhasebenin Teorik Yapısı.....	6
1.1.3.1. Muhasebenin Temel Kavramları.....	7
1.1.3.2. Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri.....	7
1.1.3.3. Muhasebe Standartları.....	8
1.1.3.4. Muhasebe Politikalarının Açıklanması.....	8
1.1.3.5. Muhasebenin Hukuksal Çerçevesi.....	9
1.1.3.6. Muhasebenin Örgütlenme Biçimi.....	9
1.1.3.7. Muhasebe ile İlgili Bilimsel Görüşler.....	9
1.2. BİLGİ KAVRAMI.....	10
1.2.1. Bilginin Tanımı ve Önemi.....	10
1.2.2. Veriyi Bilgiye Dönüştürme Süreci.....	12
1.2.3. Bilginin Özellikleri.....	13
1.2.4. Bilgi Kullanıcıları.....	14
1.2.5. Bilginin Kaynakları.....	15
1.2.6. Muhasebe Ve Muhasebe Sistemindeki Bilgiler.....	15
1.3. SİSTEM KAVRAMI.....	16
1.3.1. Sistemin Tanımı.....	16
1.3.2. Sistemin Amacı.....	17
1.3.3. Sistem Türleri.....	17
1.3.4. Sistemin Elemanları ve Sınırları.....	19

1.3.5. Sistemin Yapısı ve İşleyişi.....	21
2. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNİN BİLEŞENLERİ.....	23
2.1. BİLGİ SİSTEMİ.....	23
2.1.1. Bilgi Sisteminin Tanımı.....	23
2.1.2. Bilgi Sistemi Çeşitleri.....	25
2.1.2.1. Veri İşleme Sistemi.....	25
2.1.2.2. Yönetim Bilgi Sistemi.....	26
2.1.2.3. Karar Destek Sistemi.....	26
2.1.2.4. Ofis Otomasyon Sistemi.....	27
2.1.2.5. Üst Yönetim Bilgi/Destek Sistemleri.....	27
2.1.3. Diğer Bilgi Sistemleri.....	28
2.2. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ.....	28
2.2.1. Muhasebe Bilgi Sisteminin Tanımı.....	28
2.2.2. Muhasebe Bilgi Sisteminin Amaçları.....	31
2.2.3. Muhasebe Bilgi Sisteminin Temel Yapısı.....	31
2.2.4. Muhasebe Bilgi Sisteminin Bileşenleri.....	33
2.2.4.1. İnsan Kaynakları.....	33
2.2.4.2. İletişim Teknolojileri.....	33
2.2.4.3. Donanım ve Yazılım.....	33
2.2.5. Muhasebe Bilgi Sisteminin İşleyişi.....	34
2.2.5.1. Bilgi toplama.....	34
2.2.5.2. Bilgi İşleme.....	35
2.2.5.3. Bilgi Sunma.....	35
3. ÖĞRENCİLERİN MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNE BAKIŞ AÇILARININ ARAŞTIRILMASI.....	37
3.1. ARAŞTIRMA ALANININ TANITILMASI.....	37
3.1.1. Araştırmanın Alanı.....	37
3.1.2. Araştırmanın Amacı.....	38
3.1.3. Araştırmanın Problem Cümlesi ve Alt Problemler.....	38
3.1.4. Araştırmanın Hipotezleri.....	40
3.1.4.1. Fonksiyonel Değişkenlere İlişkin Hipotezler.....	40
3.1.4.2. Değişkenler ve Demografik Özelliklerin Etkileşimine Ait Alt Problemler.....	42
3.2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ.....	44

3.2.1. Araştırmanın Modeli.....	44
3.2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	45
3.2.3. Araştırmanın Yöntemi.....	45
3.3. ARAŞTIRMANIN BULGULARI.....	46
3.3.1. Tanımlayıcı Bilgilere İlişkin Bulgular.....	47
3.3.2. Fonksiyonel Değişkenlere İlişkin Bulgular.....	48
SONUÇ.....	57
KAYNAKLAR.....	62
EK:MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ ALGISI ANKET FORMU.....	69
ÖZGEÇMİŞ.....	71

ÖNSÖZ

Araştırmanın amacı, muhasebe bilgi sisteminin anlatılması ve Karabük Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Safranbolu Meslek Yüksek Okulunda öğrenim gören İşletme Bölümü öğrencilerinin muhasebe bilgi sistemi hakkındaki algılarının araştırılmasıdır.

Yüksek lisans eğitimim boyunca, bilgi ve tecrübelerini esirgemeyerek bana destek veren, çalışmamın her aşamasında yol gösterici olan değerli hocam, danışmanım Doç. Dr. Abdullah KARAKAYA' ya teşekkür ederim.

Sibel GÜNER

KISALTMALAR

- GVK: Gelir Vergisi Kanunu
KDS: Karar Destek Sistemi
KDV: Katma Değer Vergisi Kanunu
KVK: Kurumlar Vergisi Kanunu
MBS: Muhasebe Bilgi Sistemi
OOS: Ofis Otomasyon Sistemi
SPK: Sermaye Piyasası Kanunu
TMSK: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TTK :Türk Ticaret Kanunu
ÜYBS: Üst Yönetim Bilgi Sistemi
vd.: ve diğerleri
VİS: Veri İşleme Sistemi
VUK: Vergi Usul Kanunu
YBS: Yönetim Bilgi Sistemi

ÖZET**MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ ALGISI: KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

GÜNER Sibel

Yüksek Lisans Tezi, İşletme Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Abdullah KARAKAYA

13.05.2013, 71 Sayfa

İşletme yöneticilerinin doğru ve zamanlı karar verebilmeleri iyi organize edilmiş ve işletilen bilgi sistemleri ile gerçekleşir. Yöneticilerin etkin karar vermelerine katkı sağlamak amacıyla işletmelerde çeşitli bilgi sistemleri oluşturulmuştur. Bilgi sistemleri, işletme faaliyetlerinin planlanması, yürütülmesi ve kontrolü için gerekli bilgilerin üretilmesi ve karar sürecindeki yöneticilere sunulmasını amaçlamaktadır. İşletmeler bu amaç doğrultusunda çeşitli bilgi sistemlerinden yararlanırlar.

Muhasebenin finansal biçimde ifade edilen olaylarla ilgili bilgileri sistematik biçimde toplamak, işlemek ve sunmak açılarından çok gelişmiş ve etkili yöntemlere sahip olmasına bağlı olarak işletme bilgi sistemleri içinde muhasebe bilgi sistemlerinin ön plana çıktığı gözlemlenmektedir. Muhasebe bilgi sistemi, işletmenin finansal bilgi ihtiyaçlarını gidermek için verileri toplayan, işleyerek bilgiye dönüştüren ve ortaya çıkan bilgileri ise raporlayarak karar vericilere sunan bir bilgi sistemidir.

İşletme bölümü öğrencilerinin, Muhasebe Bilgi Sistemi hakkındaki algılarını ölçmeyi amaçlayan bu araştırma üç bölümden oluşmaktadır. İlk iki bölümde, konu ile ilgili literatür bilgileri yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise Karabük Üniversitesi İşletme Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerin Muhasebe Bilgi Sistemi hakkındaki algılarına yönelik alan araştırması bilgileri sunulmuştur. Araştırmada yüz yüze anket yöntemi ile elde edilen veriler Independent-Samples t Testi ve One-Way Anova-Scheffe testleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma bulguları, işletme bölümü öğrencilerinin Muhasebe Bilgi Sistemi algılarının yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Fonksiyonel değişkenlerin, öğrencilerin yaş ve eğitim düzeyi özelliklerine göre anlamlı farklılıkların olduğu, buna karşın yaş ve mezun olunan lise arasında kısmen farklılık olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe, Bilgi, Sistem, Muhasebe Bilgi Sistemi

ABSTRACT

**THE PERCEPTION OF ACCOUNTING INFORMATION SYSTEM :
A RESEARCH STUDY INTENDED FOR STUDENTS OF KARABUK
UNIVERSITY**

GÜNER Sibel

Master Thesis, Department of Business

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Abdullah Karakaya

13.05.2013, Pages:71

Business executives' accurate and timely decision is carried out by means of well-organized and operated information systems various information systems was created in business with the aim of contribute to the executives to decide effectively. Information systems aim planning, conducting and controlling of business activities and the production of the necessary information to be presented to executives decision process in. For this purpose, business firms benefit from miscellaneous information systems.

Accounting information systems from among businesses information systems, can be observed in the forefront and it has a very advanced and effective methods to collect systematically information about events, expressed, in terms of process mode of financial accounting. Accounting information system is an information system is presented to decision makers, it gathering the data, so as to meet the need and by manipulating information, transforms and to resolve the resulting information.

This research consists of three parts aimed at testing at department of business students' perceptions about accounting information system, the first two chapters contains literature information about subject. In the third section has been presented field research information about accounting information systems about perceptions of students at Karabük University the department of business. In the research, data obtained with face to face survey research was analysed using the method of independent samples t-test, one way, anova scheffe tests.

Research findings that shows the department of business students' perceptions about accounting information system is adequate levels. There are

significant differences according to age and education level of the students in the functional variables notwithstanding there are partly differences between high school graduation and their age.

Key Words: Accounting, Information, System, Accounting Information System

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1. Muhasebenin İşlevleri	3
Şekil 1.2. Veri İşleme.....	11
Şekil 1.3. Veri Bilgi İlişkisi	13
Şekil 1.4. Sistem	17
Şekil 1.5. Açık Sistem.....	18
Şekil 1.6. Sisteminin Elemanları.....	20
Şekil 1.7. Sistemin Sınırları.....	21
Şekil 1.8. Sistemin İşleyiş Süreci.....	22
Şekil 2.1. Bir İşletmenin Bilgi Sistemi.....	24
Şekil 2.2. Bilgi Sisteminin Fonksiyonları.....	25
Şekil 2.3. Muhasebe Bilgi Sistemindeki Veri Akışı ve Çıkar Grupları.....	30
Şekil 2.4. Muhasebe Bilgi Sistemi: Bilgi Akışı	32
Şekil 3.1. Araştırmanın Modeli.....	45

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1. Muhasebenin Gelişim Süreci.....	6
Tablo 3.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri	47
Tablo 3.2. Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine İlişkin Bulgular.....	48
Tablo 3.3. Yaş ve Mezun Olunan Liseye İlişkin Bulgular.....	51

GİRİŞ

Yoğun rekabetin egemen olduğu günümüz iş dünyasında özellikle bilginin artan önemi ve iletişim teknolojisindeki gelişmelere paralel olarak, yöneticilerin daha etkin ve etkili karar almalarını sağlamak amacıyla, onların gereksinim duydukları bilgileri istenen özelliklerde sunulabilmesi bilgi sistemlerinin oluşturulması ve geliştirilmesine neden olmuştur. Etkin bir bilgi sistemi ile desteklenmeyen yöneticilerin işletme yararına doğru ve zamanlı kararlar verebilmeleri oldukça zordur.

Çevresel faktörlerin, sürekli ve hızlı bir biçimde değıştiği iş dünyasında başarılı olabilmek büyük oranda çevresel faktörlere ilişkin veri ve bilgilerin analizi sonucu karar sürecinin etkinliğinin artırılmasına bağlıdır. Finansal bilgilerin analizinde yerleşmiş ve etkin yaklaşımlara sahip olan muhasebe bilgi sistemi, işletmenin çevresel faktörlerine ilişkin verilerin işletme yöneticilerinin karar süreçlerinde kullanabilecekleri biçimde bilgilere dönüştürerek sunmada önemli katkılar sağlamaktadır. Bu bağlamda, yöneticiler, muhasebe bilgi sisteminden aldıkları bilgileri gelecekte işletme ile ilgili meydana gelebilecek riskleri, elde edilen muhasebe bilgileri sayesinde kontrol edebilmektedirler. Ayrıca, işletme dışında bulunan bilgi kullanıcıları da muhasebe bilgi sistemiyle kendilerini güvence altına alabilmektedirler.

Muhasebe bilgi sistemi, işletme yönetimi tarafından ihtiyaç duyulan bilgileri kapsamaktadır. İşletme yönetimi gerek stratejik gerekse taktiksel planlarını, bütçelerini ve fizibilite raporlarını hazırlarken son derece önemli verilerin büyük bir çoğunluğunu muhasebe bilgi sistemlerinden temin etmektedir.

Muhasebe bilgi sistemi hakkındaki algının ölçülmesi amacıyla yapılan bu araştırmada, kuramsal çerçeveyi oluşturan muhasebe, bilgi, sistem, bilgi sistemi ve muhasebe bilgi sistemine ilişkin literatür bilgileri sunulmuştur. Ayrıca, muhasebe bilgi sistemi algılarının belirlenmesine yönelik olarak Karabük Üniversitesi'nde gerçekleştirilen alan araştırmasının bilgileri yer almaktadır. Bu kapsamda çalışma temel kavramlar, muhasebe bilgi sistemi ve alan araştırması olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde temel kavramlar başlığı altında muhasebe, bilgi ve sistem kavramları üzerinde durulmuştur. Öncelikle muhasebenin tanımı yapılmış olup, önemi, gelişim süreci ve teorik yapısından bahsedilmiştir. Bilgi başlığı altında, bilginin tanımı, veri-bilgi ilişkisi, bilginin önemi ve özellikleri ele alınmıştır. Sistem kavramında ise;

tanımı ve önemi, bilginin özellikleri, kullanıcıları anlatılarak veri-bilgi ilişkisi ele alınmıştır. Son olarak sistem kavramının tanımı, türleri, sistemin elemanları, sınırları, yapısı ve yapısı ele alınmıştır. türleri, elemanları, sınırları ve hiyerarşik yapısı açılarından incelenmiştir.

İkinci bölümde çalışmanın esasını oluşturan bilgi sistemi ve muhasebe bilgi sistemi incelenmiştir. Bu kapsamda ilk olarak bilgi sistemi anlatılmış olup daha sonra muhasebe bilgi sistemine geçilmiştir. İşletmeye rekabet avantajı sağlayan muhasebe bilgi sisteminin tanımı yapılarak, unsurları, bileşenleri, amaçları, temel yapısı ve işleyişi incelenmiştir.

Öğrencilerin muhasebe bilgi sistemi algılarının ölçüldüğü üçüncü bölümde ise, araştırmanın amacı, yöntemi, bulguları ve önerileri yer almaktadır. Araştırma kapsamında, Karabük Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Safranbolu Meslek Yüksek Okulu İşletme Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilere yüz yüze anket yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemle öğrencilerin tanımlayıcı bilgileri ve fonksiyonel değişkenlerle ilgili algılarına ilişkin veriler elde edilmiştir. Tanımlayıcı bilgilere ilişkin veriler sayılar ve yüzdeler şeklinde analiz edilerek sunulmuştur. Fonksiyonel değişkenlere ilişkin veriler ise; Independent t Testi ve One-Way Anova-Scheffe Testi kullanılarak değerlendirilmiş olup fonksiyonel değişkenlerle öğrencilerin demografik özellikleri arasında ilişki olup olmadığı analiz edilmiştir.

1. TEMEL KAVRAMLAR

Bu bölümde çalışmanın bütünlüğü açısından önemli olan muhasebe, bilgi ve sistem kavramları ile ilgili temel nitelikli bilgiler sunulacaktır.

1.1. MUHASEBE KAVRAMI

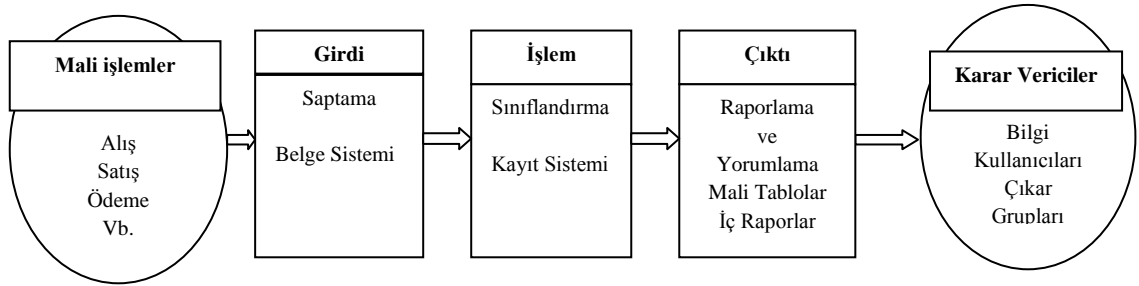
Bu kısımda öncelikle muhasebe için yapılmış tanımlara yer verilecek, ardından da muhasebenin önemi, gelişimi ve teorik yapısı ele alınacaktır.

1.1.1. Muhasebenin Tanımı ve Önemi

Muhasebe, mali nitelikli işlemleri ve olayları para ile ifade ederek kaydetme, sınıflandırma, özetleyerek rapor etme ve sonuçları yorumlama bilim ve sanattır (Sevilengül, 2008:3). Muhasebe aynı zamanda; mali nitelikli sonuçlar yaratan olay ve işlemlerin saptanması, sınıflandırılması, kaydı ve yorumlanması sistemi olarak tanımlanabilir (Peker, 1988:3).

Buna göre bu çalışmanın amacına uygun olarak muhasebe, işletmenin gerçekleştirdiği mali işlemleri; saptayan, sınıflandıran, kaydeden, raporlayan ve yorumlayan bir bilgi sistemi olarak da tanımlanabilir.

Muhasebenin işletme ile ilgili mali nitelikli olaylara etkisi Şekil 1.1' de gösterildiği gibi beş süreçte olur:

Şekil 1.1. Muhasebenin İşlevleri

1. Saptama İşlevi: Mali olaylar fatura, bordro, dekont gibi ticari belgeler ile belgelenecek tespit edilir ve böylece işleme alınacak dokümanlar belirlenmiş olur.

2. Sınıflandırma İşlevi: Farklı nitelikteki mali olayların kümelenmesidir. Sınıflandırma işleminde, tespit edilen belgeler belli bir hesap sistemi içinde niteliklerine göre tek düzen hesap planı ile sınıflandırılır.

3. Kaydetme İşlevi: Mali nitelikteki olayların kanıtlayıcı belgelere dayanılarak yasal statülerine, yöneticilerin tercihlerine göre yevmiye defteri, envanter defteri, işletme defteri gibi çeşitli defterlere kaydedilmesidir (Örten, 2000:2).

4. Raporlama İşlevi: Muhasebe bilgi sisteminde üretilen işletmeye ilişkin bilgiler, finansal tablolar ile işletmeyle ilgili kişi ve gruplara sunulur (Sevilengül, 2009:4). Raporlamada bilanço, gelir tablosu ve diğer mali tablolar kullanılır.

5. Yorumlama İşlevi: Raporlanmış işlemler analize tabi tutularak ve yorumlanarak işletme ile ilgili kişi ve kuruluşların daha iyi anlayabilecekleri şekilde ifade edilir. Kısaca anlatmak gerekirse yorumlama işlevi; mali tablolar ile işletmenin durumunun ve nereye doğru gittiğinin yorumlanmasıdır (Tanış ve Berikol, 2011:7). Muhasebenin ürettiği mali bilgiler, işletme ile ilgili kişi ve kurumlara, işletme hakkında yapacakları değerlendirmeler için sunulur ve ne anlama geldikleri açıklanır. Yorumlama sayesinde raporlarda yer alan bilgiler daha anlamlı hale getirilerek, olaylar ve sonuçlar arasındaki bağlantılarla işletmenin gelecekteki yatırım hedefleri belirlenir.

Muhasebenin amacı ve görevi, işletme ile ilgisi bulunan belli başlı kişi ve kurumlara sayısal bilgi sağlamaktır. Bu kişi ve kurumlar ise (Büyükmirza, 2009: 27);

- ✓ İşletme içindeki kişiler ve yöneticiler
- ✓ İşletme dışındaki üçüncü kişi ve kurumlardır.

Ticaretin gelişmesi ile birlikte karmaşık bir hal alan ticari hayatın bir düzen içinde sürdürülebilmesi; yapılacak ticari işlemlerin kayıt altına alınması ile mümkündür. Ticari hayatta gerçekleştirilen işlemlerin kayıt altına alınması ihtiyacı, kayıt tutma etkinliğine dayanan muhasebe biliminin ortaya çıkmasını sağlamıştır (Gökgöz, 2011:170). İyi örgütlenmiş bir muhasebe bölümüne sahip işletmeler, amaçlarını etkin ve verimli gerçekleştirebilir. Muhasebe herkes için büyük önem arz etmektedir. Özellikle de muhasebenin işletmeler hakkında mali bilgiler aktarması işletme yöneticileri ve işletme ilgilileri için çok önemlidir.

1.1.2. Muhasebenin Gelişim Süreci

Ekonomik değerlere sahip varlıkların karşılıklı değiştirilmesi ile ortaya çıktığı bilinen muhasebe, ekonomik hayatın çeşitliliği ve büyümesine paralel olarak gelişme göstermektedir. Bilinen ilk muhasebe kayıtlarının M.Ö. 5000 yıllarından itibaren; Babil, Mısır, Eski Yunan, Roma ve Asurlar' da kil tabletler üzerine yazılan yazılarla başladığı

anlaşılmaktadır. Bu kayıtlar envanter listeleri, borç alacak hesapları, ücret ödemeleri gibi basit muhasebe işlemleri için kullanılmıştır. Bu dönemlerde muhasebe; kil tabletler üzerine yazılı belgeden öteye gidememiştir.

1363 yılında İlhanlılar' da vergi ve ziraattaki yolsuzlukları önlemek ve devlet gelirini yükseltmek, giderleri kontrol altına almak amacıyla Devlet Muhasebesi uygulanmıştır. Bu uygulamaya yön veren çeşitli eserler bulunmaktadır. Bu eserler ve yazarları aşağıdaki gibidir (Solaş, 1995:40);

- ✓ Saadetname, Felek Ala-i Tebrizi
- ✓ Risale-i Sahabiyye, Felek Ala-i Tebrizi
- ✓ Risale-i Felekiyye, Abdullah Kiya el Mazandarani
- ✓ Camiu'l Hesab, İmad es Seravi
- ✓ Semsu Siyakat, Ali Sirazi

Bunlar arasında İranlı düşünür Al Mazandarani, Risale-i Felekiyye Kitab-us-Siyaqat adlı kitabı yazmıştır. Al Mazandarani eserinde 'Başka kişilerin hakları ve emanet mevhumlarına çok büyük ehemmiyet veren İslamiyet, yayıldığı ilk bölgede bu hakları koruyacak muhasebe esaslarını buldu' (Otar, 1984:17) ifadesinden, muhasebenin yönetimin önemli bir aracı olduğu, sosyal sorumluluk kavramının vurgulandığı anlaşılmaktadır.

1494 yılında ünlü İtalyan düşünür Luco Pacioli, Summa Arithmetica adlı kitapta çift yanlı muhasebe tekniğine ilişkin görüşlerde bulunmuştur. Ancak Pacioli yapıtında, yazdıklarının kendi buluşu olmadığını, var olanları yazarak anlattığını belirtmiştir (Güvemli, 1995:67). Pacioli'nin bu görüşünü, 1363 tarihinde yazılan Al Mazandarani'nin Risale-i Felekiyye Kitab-us-Siyaqat isimli eseri desteklemektedir (Sevilengül, 2009:7). Bu kitapta ticaret erbabına ve tek kişilik şahıs işletmesine ait hesap ve kayıtların oluşturulması ile alakalı kurallar, yöntemler ve izlenecek yollar anlatılmaktadır (Can, 2007: 96).

Osmanlı, Avrupa ile ticaretini büyük ölçekte Venedik kısmen Macaristan biraz da Felemenkliler vasıtasıyla yürütmekteydi. Bu ticari ilişkiler muhasebe kayıt sistemlerinin geçişi üzerinde de etkili olmuştur.

Türkiye’ de ise muhasebenin, pek çok kuralının Osmanlı Devleti’ nden miras kaldığı görülmektedir (Güler ve Gülçiçek, 2010:60). Muhasebenin gelişim süreci ile ilgili aşamalar Tablo 1’de özetlenerek sunulmuştur.

Tablo 1.1. Muhasebenin Gelişim Süreci

Tarih	Süreçteki Bazı Gelişmeler
1850	Kanunname-i Ticaret → Muhasebenin hukuki bir düzene bağlanması (Fransız Ekolu)
1883	İstanbul Ticaret Mekteb-i Ali’de temel derslerden biri olarak okutulması
1926	Türk Ticaret Kanununun Kabulü → Alman muhasebe literatürünün etkisi (Alman Ekolu)
1950	Genel Vergi Reformu → Gelir Vergisi ve Vergi Usul Kanunlarının çıkarılması
1972	KİT’lerde (Kamu İktisadi Teşebbüsleri) TEKDÜZEN Muhasebe sistemine geçiş
1977	KİT’lerde Maliyet Muhasebesinin uygulanması
1985	SPK’ya bağlı şirketler ve aracı kurumlar için TİP Mali Tablo uygulaması ile İsteğe bağlı Standart Genel Hesap Planı (SGHP) uygulaması
1986	Bankalarda Tekdüzen Hesap Planı Uygulaması
1989	Muhasebecilik mesleğinin yasal bir yapıya kavuşturulması
1991	TÜRMOB’un (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odalar Birliği) kurulması
1994	Ülke genelinde Tekdüzen Muhasebe Sistemine geçiş (TMS)
1994	TMUDESK’in (Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu) kurulması

1.1.3. Muhasebenin Teorik Yapısı

Muhasebenin sistematik ve objektif biçimde uygulanabilmesi için, muhasebe ile ilgili tarafların tamamının kişisel yargılardan (sübjektiflikten) arındırılması ve muhasebe işlemlerinin buna göre yapılabilmesi zorunludur. Bu zorunluluk muhasebe bilgi kullanıcılarının muhasebe bilgilerinden aynı sonucu çıkarabilmeleri için gereklidir. Bu amaçla muhasebenin teorik yapısının bilinmesi ve uygulama sürecinde bunların kullanılması yararlı olacaktır. Bu bağlamda muhasebe teorisi; mevcut muhasebe uygulamalarının değerlendirilmesinde objektif bir ölçüt, geliştirilmesinde ise yol gösterici nitelikte olmalıdır.

Muhasebe teorisi ve uygulamalarına; muhasebenin temel kavramları, ilkeler, standartlar, politikalar, hukuksal yapı ve bilimsel görüşler gibi unsurlar etki etmekte ve

yön vermektedir. Muhasebe bilgilerinin kalitesini belirlemede önemli olan bu unsurlar aşağıda kısaca açıklanmıştır.

1.1.3.1. Muhasebenin Temel Kavramları

Sosyal bir bilim dalı olan muhasebe yöntem ve uygulamalarının sübjektiflikten arındırılarak objektif ölçütlere kavuşturulması amacıyla uluslararası nitelikte bazı ölçütler geliştirilmiştir. Muhasebenin temel kavramları olarak adlandırılan bu ölçütler, değişmez nitelikte olmayıp, ekonomik, teknolojik ve bilimsel gelişmelerdeki değişkenlerin gereklerine ayak uydurabilecek dinamik bir yapıya sahiptir.

1.1.3.2. Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri

Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, muhasebenin temel kavramları çerçevesinde oluşturulmuş ve bu kavramların uygulamaya geçirilmiş halidir (Sayarı, 1998: 16). Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, muhasebe bilgi kullanıcılarının yararlarını gözeten, deneyim ve mantık çerçevesinde oluşturulan, faydaları kabul edildikten sonra ilke haline gelen ve muhasebe uygulamalarına yol gösterici nitelikte olan ilkeler bütünüdür. Bu nedenle, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri; her yerde ve her zaman geçerli kurallar değildir, ihtiyaca göre şekillenebilir.

Genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinin amacı; muhasebe bilgi sisteminin temel çıktısı olan işletmelerin mali tablo ve raporları kullananlar tarafından doğru ve hızlı bir şekilde kullanılabilmesi için bu tablo ve raporların ihtiyaca uygun, güvenilir, tutarlı, karşılaştırılabilir ve zamanında düzenlenmiş olması gerekir (Ergin, 2005:34).

Ülkemizdeki muhasebe uygulamaları üzerinde önemli ölçüde etkisi olan ve birçok sektörde kullanımı zorunlu olan Tekdüzen Muhasebe Sistemi'nde, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, temel mali tablo ilkeleri olarak aşağıdaki şekilde gruplandırılarak ele alınmıştır:

✓ Gelir Tablosu İlkeleri

- Gerçekleşmiş Hâsılat İlkesi
- Dönemsel Hâsılat-Maliyet Eşleştirmesi İlkesi
- Uygun Amortisman İlkesi
- Uygun Maliyet Dağıtım İlkesi
- Olağan Dışı Gelir ve Giderlerin Ayrı Gösterilmesi İlkesi

- Bütün gelir ve giderlerin gösterilmesi ilkesi
- Uygun karşılık ilkesi
- Değerlemede tutarlılık ilkesi
- Şarta bağlı giderlerin gelir tablosuna yansıtılması İlkesi
- ✓ Bilanço İlkeleri
 - Varlıklara İlişkin İlkeler
 - Yabancı Kaynaklara İlişkin İlkeler
 - Öz Kaynaklara İlişkin İlkeler

1.1.3.3. Muhasebe Standartları

Muhasebe standartları, genel amaçlı finansal tabloların hazırlanması ve sunulmasına yönelik olup, muhasebe çalışmalarının yöntemini belirler (Arsoy, 2008:23). Standartlar genel kabul görmüş ilkelere daha ayrıntılıdır ve kavramlarla ilkelerin uygulamaya yansımış şeklidir.

Muhasebe standartları hem ulusal ve hem de uluslararası meslek kuruluşları tarafından yayınlanmaktadır. Türkiye’de muhasebe standartları, 1999 yılında 4487 sayılı kanunla kurulan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından, yayınlanmaktadır. TMSK, muhasebe ve finansal raporlamaya ilişkin farklı uygulamalara son vermek amacıyla muhasebe standartlarını oluşturmakta ve yayınlanmaktadır (Uluslan, 2010:81).

1.1.3.4. Muhasebe Politikalarının Açıklanması

Muhasebe politikaları, finansal tabloların hazırlanmasında ve sunulmasında işletmeler üzerindeki yasal düzenlemeler ve standartlar çerçevesinde belirlenmiş ilkeler, esaslar, gelenekler, kurallar ve uygulamalar bütünüdür (Karapınar ve Ayıkoğlu Zaif, 2009:25). Bir işletmenin muhasebe politikası; o işletmedeki muhasebe uygulamasına yön vermek amacıyla, kamu otoritesi ve meslek kuruluşlarınca belirlenen kurallar içerisinde yer alan seçeneklerden, işletmeye uygun olanının belirlenmesi, şeklinde de tanımlanabilir.

İşletmeler, çeşitli ilke, esas ve kurallar arasından, mali tabloların işletmenin mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını doğru biçimde yansıtmasına imkan verecek şekilde seçim yaparak kendilerine uygun muhasebe politikalarını belirler. Türkiye Muhasebe Standartları, işletmelerin muhasebe politikaları ile ilgili temel kuralları belirlemiştir.

1.1.3.5. Muhasebenin Hukuksal Çerçevesi

Muhasebe uygulamaları çeşitli yasaların emredici hükümlerinden doğrudan etkilenmekte ve bu yasalar muhasebe uygulamalarında yaptırım gücü kazandırmaktadır. Bu yasalardan bizce önemli görülenleri aşağıda sıralanmıştır:

- ✓ Vergi Usul Kanunu (VUK)
- ✓ Gelir Vergisi Kanunu (GVK)
- ✓ Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK)
- ✓ Türk Ticaret Kanunu (TTK)
- ✓ Katma Değer Vergisi Kanunu (KDV)
- ✓ Sermaye Piyasası Kanunu (SPK)
- ✓ İş Kanunu
- ✓ Sosyal Güvenlik Mevzuatı
- ✓ Diğer hukuksal Düzenlemeler

1.1.3.6. Muhasebenin Örgütlenme Biçimi

1989 yılına kadar yasal bir statüsü olmayan muhasebe mesleğinin örgütlenmesi çoğunlukla sivil toplum örgütleri biçiminde süregelmiştir. Bu tarihte 3568 sayılı çıkarılan kanunla muhasebe mesleğinin örgütlenesi resmi bir yapıya kavuşturulmuştur. Bu resmi örgütlenme biçimi aşağıda gösterilmiştir.

- ✓ Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği
- ✓ Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
- ✓ Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği
- ✓ Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
- ✓ Yeminli Mali Müşavir
- ✓ Serbest Muhasebeci Mali Müşavir

1.1.3.7. Muhasebe ile İlgili Bilimsel Görüşler

Muhasebeyi bilimsel açıdan inceleyen çalışmalar; muhasebe ile ilgili uygulamada sorun oluşturan çeşitli konulara yeni açıklamalar getirip, yeni görüşler ekleyebilirler. Bu açıklama ve görüşler temel kavram, ilke ve standartların yetersizliğinden kaynaklanan eksiklikleri tamamlamaya yönelik olup muhasebenin teorik ve uygulama açısından gelişimine katkıda bulunur.

Muhasebenin teorik yapısı ile ele alınan tüm bu unsurlar bir sistem bütünlüğü içerisinde; birbirleri, örgüt içi ve dışı çevresel değişkenler, yöneticilerin bilgi ihtiyaçları, teknoloji, uluslararası çevre vb. unsurlardaki gelişmelerle birlikte değerlendirilmelidir. Böylece muhasebe sistemi bir bütün olarak işletme ile ilgili çıkar gruplarına bilgi sunma görevini işin teknik özelliklerine, yasalara, meslek örgütlerinin isteklerine uygun olarak karşılayabilir.

İşletme ilgililerinin bilgi düzeylerine uygun finansal bilgi sunmak gibi önemli görevler üstlenen muhasebenin, bilgi sunma işinin daha iyi anlaşılabilmesi açısından, bilgi kavramı bu çalışmanın kapsamına uygun biçimde incelenecektir.

1.2. BİLGİ KAVRAMI

Bilgi kavramı başlığı altında bilginin tanımı, önemi ve özelliklerine değinilecektir.

1.2.1. Bilginin Tanımı ve Önemi

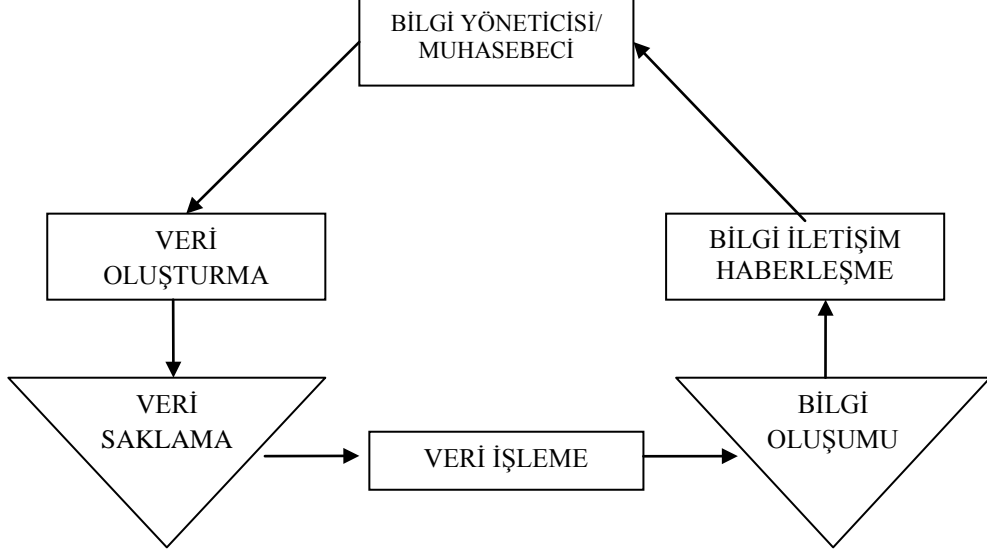
Günümüzde bilgi; bireyler ve işletmeler açısından stratejik bir değere sahip olmakta, bu sebeple de bilgiye verilen önem her geçen gün artmaktadır. Bilgi, karar almada aktif bir öneme sahiptir. Bu nedenle de kaliteli bilgiyi sağlamak muhasebe bilgi sistemlerinin en önemli amacıdır. Kaliteli ve yeterli bilgi işletme performansına etki eder ve işletmeye rekabet üstünlüğü sağlar. Kaliteli bilgi günümüzün rekabetçi ortamında örgütün başarısı için gereklidir. İşletmenin amaçlarına ulaşabilmesi için etkin kararlar alması, kaliteli bilgiyi doğru zamanda, doğru formatta ve doğru yerde karar vericilere ulaştırması gerekir (İpçioğlu, Erdoğan, 2005: 90).

Bilgi konusuna geçmeden önce bilgi ile çok yakından ilişkili olan ve aynı zamanda bilgiyle çok karıştırılan veri konusuna değinmek gerekir.

Veri; bir durum hakkında, birbiriyle bağlantısı henüz kurulmamış, işlendiğinde bilgi haline gelebilecek ham olgulardır (Canbek ve Sağıroğlu, 2006:166). Bu bağlamda veri; olaylar hakkında birbirinden ayrı nesnel gerçeklerdir ve tek başına bir anlamı yoktur (Çelik ve Akgemci, 2010: 1).

Veri, olay ve olgular hakkındaki birbirinden ayrı nesnel gerçekleri ifade eder. İşletmeler için verinin anlamı, yapılan işlemlerin belli bir formatla kayıt altında

bulundurulmasıdır (Durna ve Demirel, 2008:132). Veri işleme Şekil 1.2.' de gösterilmiştir:

Şekil 1.2. Veri İşleme

Uyarlandığı Kaynak: Sezgin A. (1974). Yönetimde Planlama, Kontrol ve Karar Verme Aracı Olarak Elektronik Bilgi İşlem Makinelerine Dayalı Yönetim Bilgi Sistemleri, Ankara: *Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi*, s.56.

Bilgi işletmelerde üretilen ve işletme ile ilgili kayıtlı ya da kayıtsız her türlü işlenmiş veridir (Özer, 2008: 58). Bilgi, verilerin karar alma sürecine destek verecek şekilde anlamlı bir biçime getirilmek üzere analiz edilerek işlenmesiyle verinin düzenlenmiş halidir (Önal ve Kök, 2002:338).

Bilgi yön verdiği kararlar ve hareketler açısından değerli sonuçlar üretir (İnce ve Oktay, 2006:17). Bilgi yalnızca yöneticinin ihtiyacını karşıladığı sürece değerlidir. Bilginin değerli olmasının en önemli nedeni günümüzün stratejik kaynağını oluşturması ve bu stratejik kaynağın hareketli bir yapıya sahip olmasıdır.

Verinin işlenmesiyle anlamlı hale gelen bilgi, başka bir birim için yeniden veri olarak kullanılabilir. Bilgi ancak karar vericinin gereksinimini karşılaması durumunda bir anlam ifade eder.

Bilgi ile veri arasındaki farkı koymak iki açıdan önemlidir (Tekin, Güleş ve Öğüt, 2006: 51):

- ✓ İşletmelerin bilgi sistemlerini, yöneticilerin bilgi gereksinimleri ile veri temelli gereksinimlerine göre tasarlayabilmek;
- ✓ Karar verme düzeyindeki kişilere veri yerine, bilgi sağlanarak karar verme işlerini kolaylaştırmak ve daha doğru karar vermelerini sağlamak açısından önemlidir.

Bilginin iki temel özelliği vardır (Özer, 2008: 7):

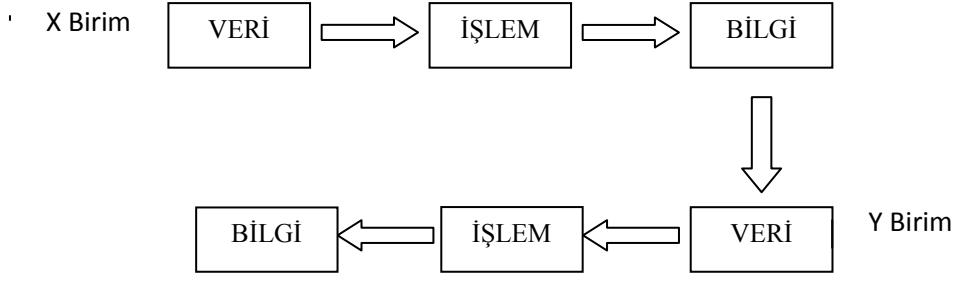
- ✓ Bilgilerin ana kaynağı olan veriler tek başına bir anlam ifade etmezler. Veriler ancak işlenerek anlam kazanır.
- ✓ Oluşturulan bilgi yönetsel olarak alınacak kararlarda belirsizliği azaltır.

Örgütleri tepeden tırnağa değiştiren, geliştiren, başkalaştıran en önemli etkin eleman bilgidir. Bu yüzden bilginin akışını yönetmek, bilgiyi toplamak ve var olan bilgiyi en verimli biçimde kullanmak gerekir (Yeniçeri ve İnce, 2005:26). Yöneticiler, işletmeleri için elde edilen bilgileri işletmenin iç ve dış kaynaklarından sağlarlar. İşletmelerin koymuş olduğu hedeflere ulaşabilmek için her bir birimin bilgiye ihtiyacı vardır fakat gereksinin duyulan bilginin türü, yapısı ve içeriği bu bilgiyi kullanan birimin işlevine göre değişir (Anameriç, 2005b: 27).

1.2.2. Veriyi Bilgiye Dönüştürme Süreci

Günümüzde işletmelerin performansları çalışan işçi sayısı ile değil, işletmenin sahip olduğu bilgiyle ölçülmektedir. Dolayısıyla artık önemli olan kapasite olarak büyük olmak değil, hızlı olmak ve bu hızla verimlilik sağlayabilmektir. Bu da bilginin stratejik olarak kullanılabilmesi ile mümkündür.

Bilgi üretiminde son derece önemli bir yeri olan veri toplama süreci, son yıllardaki teknolojik gelişmelerle çok daha hızlanmıştır. Toplanan veriler hızlı bir şekilde işlenerek yeni bilgiler elde edilmektedir. Veri-Bilgi-Veri şeklinde işleyen bu üretim gittikçe büyüyen ve büyüme hızı katlanarak artan bir süreç oluşturmaktadır (Karahan ve Yılmaz, 2010:148).

Şekil 1.3. Veri Bilgi İlişkisi

Şekil 1.3’ de veri-bilgi ilişkisi verilmiştir. Şekilde görüldüğü gibi işletmenin X biriminde bilginin elde edilmesinde temel kaynak veridir. Veriler işleme girerek bilgi halini alır. Ancak X biriminden elde edilen bilgi, Y biriminin ihtiyacı için yeniden veriye dönüşerek bilgi üretimi için girdi sağlar ve işleme girerek bilgiye dönüşür.

1.2.3. Bilginin Özellikleri

Bir işletmenin başarılı bir şekilde yönetilebilmesi için bilgi sisteminin etkin bir şekilde çalışması önemlidir. Bilgi sisteminin etkinliği, üretilen bilginin, doğru, zamanında ve yeterli miktarda bilgi kullanıcılarına sunulmasını ifade etmektedir. Doğru, zamanında ve yeterince üretilmeyen bilgi sebebi ile yöneticilerin karar almakta zorlanacağı, değişimi takip edemeyecekleri bir gerçektir (Dinç ve Varıcı, 2008:75).

Bilginin değerini ve kalitesini belirleyen özellikler şunlardır (Tekin, Güleş ve Öğüt, 2006: 52):

1. Zamanlı Olma: Bilgi, gerekli yer ve zamanda hazır olmalıdır. Bilgi, doğru ve uygun olmasına rağmen zamanında gelmemişse bir anlamı yoktur. Zamanlılık, özellikle koşulların sürekli bir şekilde değiştiği kararların verilmesinde önemlidir.

2. Doğruluk: Bilgi hatalardan arındırılmış olmalıdır. Bilginin gerektirdiği doğruluk derecesi, kararın amacına ve niteliğine göre farklılık gösterecektir. Bilginin doğruluk derecesi, karar vermek için sahip olunan zamana ve bilgiyi elde etmenin maliyetine bağlıdır.

3. Tam Olma: Karar vericiye sunulan bilgi tam ve eksiksiz olmalıdır.

4. İhtiyaca Uygun Olma: Bilgi, karar verilen konu ve konularla ilgili olmalıdır. Her yönetim kademesi ve fonksiyonel birim için gerekli bilginin kapsamı ve detayı farklılık gösterecektir.

5. Denetlenebilirlik: Bilgi, bilginin doğruluğunu ve noksansızlığını belirlemeye uygun olmalıdır. Bilginin doğruluğu ve noksansızlığı doğru olarak kabul edilen bilgi ile karşılaştırılarak belirlenebilir.

6. Kısalık: Bilginin içeriği, olabildiğince öz ve kısa olmalıdır. Bilginin kapsamı genişledikçe gereksiz ayrıntılardan dolayı karar vermek güçleşecektir.

7. Güncellik: Sunulan bilgi karar verilecek konudaki en son durumu yansıtmalıdır.

8. Ekonomiklik: Bilginin bir maliyeti vardır. Bu nedenle bilgi, üretmesi beklenen değerden daha maliyetli olmamalıdır.

Bilgi ancak ve ancak karar vericilerin amaçlarını karşıladığı sürece bir anlam ifade eder. Bu nedenle kişisel ve örgütsel olarak karar vermede kullanılacak bilginin belirli özelliklere sahip olması gerekir (Durna ve Demirel, 2008: 135).

1.2.3. Bilgi Kullanıcıları

İşletmelerde bilgi kullanıcıları;

- ✓ Yöneticiler
- ✓ İşletme sahipleri,
- ✓ İşletmede çalışanlar,
- ✓ Kredi kuruluşları,
- ✓ Potansiyel yatırımcılar,
- ✓ Sendikalar,
- ✓ Devlet,
- ✓ Diğer işletmeler,
- ✓ Çeşitli sivil toplum örgütleri şeklinde sıralayabiliriz.

Bilgi kullanıcılarından her birinin işletme üzerindeki amaçları farklıdır, bu sebeple de ihtiyaç duyacakları bilgiler de farklı niteliklerde olabilir.

1.2.5. Bilginin Kaynakları

Bilginin iki temel kaynağı vardır. Bunlar, işletme içi bilgi kaynakları ve işletme dışı bilgi kaynaklarıdır.

1. İşletme Dışı Bilgi Kaynakları

İşletmenin dışından elde edebileceği bilgi kaynakları, çevrenin doğal koşulları, yasal koşulları, sosyal ve ekonomik koşulları ile ilgilidir. Bu bilgi kaynakları şunlardır (Erdamar, 1982: 50):

- ✓ Patentler,
- ✓ Kitap, dergi, gazete, radyo, televizyon, faaliyet raporları, tutanaklar, yasalar, yönetmelikler, genelgeler,
- ✓ Fuar, sergi ve işletme gezileri,
- ✓ İşletmeler ve sektörler arası karşılaştırmalar,
- ✓ Müşteriler, satış ve satın alma pazarları,
- ✓ Kişisel ilişkilerdir.

2. İşletme İçi Bilgi Kaynakları

İşletme içi bilgilerin kazanılması, işletme içinde bilgilerin saptanması işlemin yapılmasına bağlıdır. İşletme içi bilgi kaynaklarını sıralamak ve bunları tüm işletmeler için genelleştirmek imkansızdır (Erdamar, 1982:50).

1.2.6. Muhasebe ve Muhasebe Sistemindeki Bilgiler

Muhasebe işletmenin dili olarak kabul edilmektedir. Muhasebe bilgi sistemlerinde üretilen bilginin, işletme faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesinde ve işletme ile ilgili doğru kararlar alınmasında rolü büyüktür (Demir, 2010:142).

Stratejik değeri yüksek olan muhasebe bilgilerinin kalite düzeyi, gerek işletme içi, gerekse işletme dışı bilgi kullanıcılarının kararlarını ve bu kararlara dayalı işletme faaliyetlerini de doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, geniş kullanıcı yelpazesine sahip olan muhasebe bilgilerinin kaliteli olarak üretilmesi, muhasebe bilgi sistemlerinin temel amaçlarından (Acar ve Özçelik, 2011:240).

1.3. SİSTEM KAVRAMI

Bu bölümde sistem kavramı, sistemin türleri ve amacı ile sistemin sınırları üzerinde durulacaktır.

1.3.1. Sistemin Tanımı

Sistem; birleştirilmiş bir bütün oluşturabilmek için karşılıklı ilişkileri olan elemanların bir araya getirilerek toplanmasıdır (Güler, 2007:5).

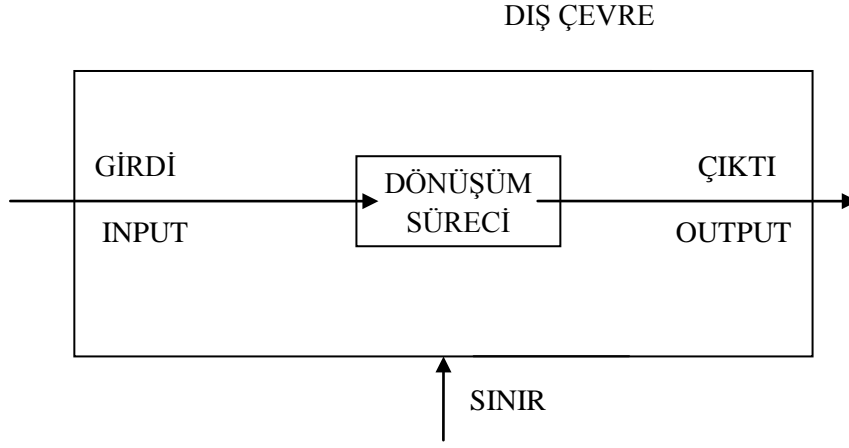
Sistem; işletmenin çeşitli kesimlerini birbirleri ile ve işletmeyle karşılıklı ilişkiler içinde ve ana örgütün birer parçası niteliğinde gören yönetim-işletme felsefesinin bir uygulamasıdır (Peker, 1988:17). Başka bir ifade ile, sistem bir sınır içinde, birbirleri ile etkileşim içinde bulunan ve ortak bir amaca yönelmiş olan öğeler topluluğudur. İnsan vücudu mükemmel bir sistem örneğidir. (Çelik ve Akgemci, 2010:10).

Sistemin üç temel özelliği vardır (Sarıslan 1984:51):

1. Sistem parçalardan oluşan bir bütündür.
2. Parçalar arasında ilişkiler mevcuttur.
3. Sistem amaca yöneliktir.

Sistem, sürekli etkileşimli ve bağımlı değişkenlerin (olayların) oluşturduğu bütündür. Sistemin davranışı her parçanın ne yaptığı ile değil, her bir parçanın diğerleri ile nasıl etkileşimde bulunduğu ile ilgilidir. Bir sistemde bütün parçalar belli bir amaç doğrultusunda hareket eder.

Günümüz dünyasının sürekli değişen ve gelişen problemlerini çözebilmek için, problem sistem olarak görülmeli, sistemin elemanları arasındaki etkileşimler zamana bağlı olarak incelenmelidir. Sistemin elemanları arasındaki altyapı niteliğindeki ilişkiler ve bağlantılar sistemin yapısını oluşturmaktadır (Ayanoğlu, Gökçe, 2007:29). Sistemin yapısının şekli Şekil1.4' deki gibi gösterilebilir:

Şekil 1.4. Sistem

Kaynak: Efil İ. (1994). İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon, Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi, s.53.

1.3.2. Sistemin Amacı

Sistem, önceden tespit edilmiş bir amaca ulaşabilmek için tasarlanan ve birbirleri ile bağlantılı ya da bağlantısız birimler ile belirli bir düzen veya plana göre organize ya da karmaşık bir bütün meydana getiren bileşenlerdir (Tekin, 2008:25). Bileşenler ve amaç arasındaki ilişkiler sisteminin temel yapısıdır. Sistemin yaşamını sürdürebilmesi için, en az dört amacı yerine getirmesi gerekir. Bu amaçlar (Tekin, 2008:26):

- ✓ Sistem çevreye uyum sağlamalıdır.
- ✓ Amaçlarını gerçekleştirmelidir.
- ✓ Meşruiyetini korumalıdır.
- ✓ Çalışanların katkısını sağlamak için personelle sağlıklı ilişkiler kurmalı ve bu ilişkileri geliştirmelidir.

1.3.3. Sistem Türleri

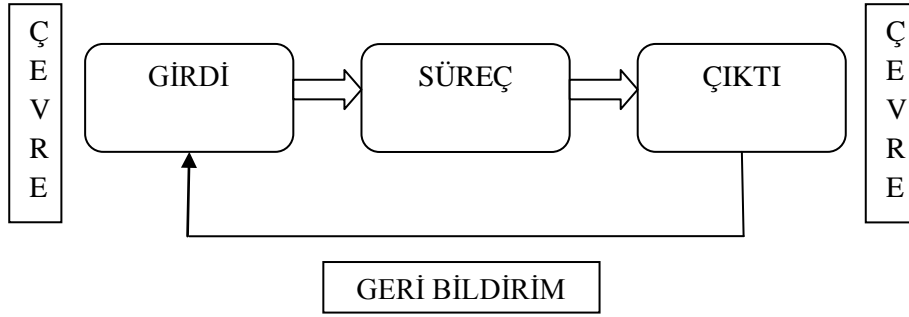
Sistemler, çeşitli amaçlar, yapılar, sınırlar ve farklı zamanla olan ilişkilere göre farklı türlere sahiptirler. Çalışmanın amacına uygun olarak sistem, açık sistem, kapalı sistem ve kısmen kapalı sistem olmak üzere üçe grupta değerlendirilecektir:

1. Kapalı Sistem Modeli

Kapalı sistemin çevresi ile ilişkisi yoktur. Bu tür sistem modelleri çevreden girdi almazlar ve çevreye çıktı vermezler. Çevre sistemi etkilemez, sistem sadece iç işleyişle ilgili faktörleri dikkate alır ve dış faktörler yok sayılır.

2. Açık Sistem Modeli

Açık sistemin çevresi ile ilişkisi vardır. Açık sistemler çevrelerindeki sistemlerden girdi alarak bu bilgileri belli işleme tabi tutarlar ve çıktı üretirler (Sarıaslan, 1984:52). Bu bağlamda açık sistemlerde sürekli olarak girdi-işlem-çıkı ilişkisi söz konusu olmaktadır. Sözü edilen durumda bir sistemin çıktısı diğer bir sistemin girdisi olabilmektedir. Açık sistemlerin çevrelerindeki değişmelere göre kendilerini ayarlayabilmeleri geri bildirim (feedback) süreciyle sağlanmaktadır. Geri bildirim yoluyla sistemler faaliyetlerini değerlendirme ve gerekirse düzenleme olanağı bulmaktadır (Perker, 2012: 555). Muhasebe bilgi sistemi açık sisteme örnektir.

Şekil 1.5. Açık Sistem

Şekil 1.5.' de de görüldüğü gibi açık sistemler birbiri ile etkileşim içindedir.

3. Kısmen Kapalı Sistem

Sistemin açık ya da kapalı olarak değerlendirilmesi bakış açısına göre değişmektedir. Buna göre, hiçbir sistem tamamen ne kapalı ne de açık olarak kabul edilebilir (Uygur, 2007:61). Kısmen kapalı sistemler, çevresi ile kontrollü bir şekilde ilişki kurabilen sistemlerdir (Karakaya, 2000: 113).

Diğer sistem türleri ise şunlardır:

- ✓ Canlı Sistemler
- ✓ Cansız Sistemler
- ✓ Gerçek Sistemler
- ✓ Kavramsal Sistemler
- ✓ Alt Sistemler
- ✓ Üst Sistemler

- ✓ Süper Sistemler
- ✓ Doğal Sistemler
- ✓ Dinamik Sistemler
- ✓ Statik Sistemler
- ✓ Bağımlı Sistemler
- ✓ Bağımsız Sistemler

1.3.4. Sistemin Elemanları ve Sınırları

Sistemin elemanları, girdileri çıktılara dönüştürme amacını yerine getirmek için, sistemin sınırları çerçevesinde birbirleri ile etkileşimli birimler ya da alt sistemlerdir (Gökçen, 2002:19). Sistem; girdi, dönüşüm süreci, çıktı, kontrol-geri bildirim ve çevreden oluşan beş temel elemana sahiptir:(Karakaya, 1994:7).

1. Girdi: Sistemin elemanlarından ilki girdidir. Girdi, sistemin çevreden aldığı unsurlardır. Bilgi sisteminin temel girdisi veridir.

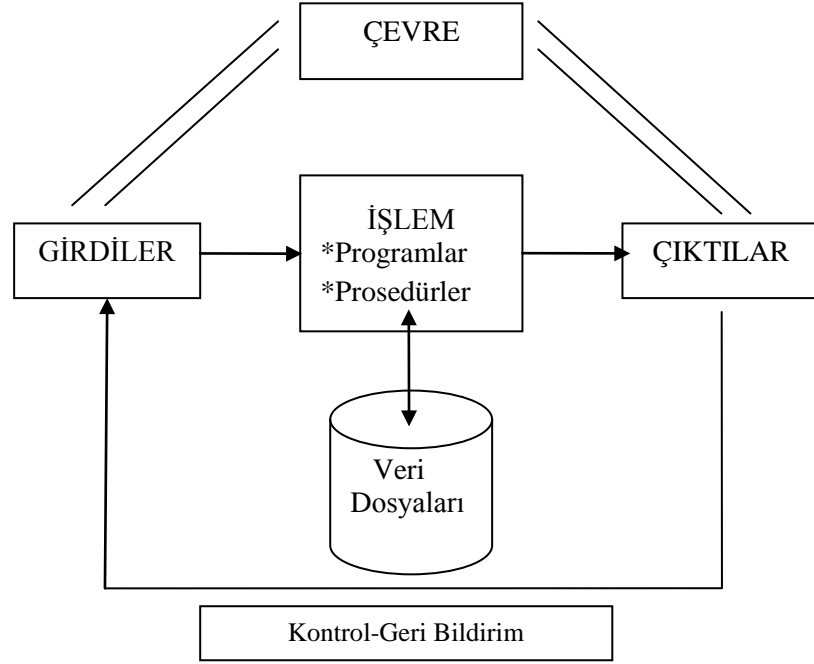
2. Dönüşüm Süreci (İşlem): Girdilerin amaçlar doğrultusunda beklenen çıktılara dönüşümünü sağlayan işlemler dizisidir. Bir süreç boyunca girdiler bir akış ve dönüşüm halindedirler. Girdi olarak sisteme sokulan veri belirli işlemlerden geçerek anlam kazanır.

3.Çıktı: Bilgi sistemlerinde girdiler veri olarak sisteme alınıp, belli bir dönüşüm sürecinden geçerek kullanıcılarının istek ve gereksinimlerine uygun bir biçimde çıktı olarak verilir (Güler, 2006:137). Bu çıktılar, mamul, hizmet, rapor şeklinde olabilmektedir.

4. Kontrol-Geri Bildirim: Geri bildirimle, fiili olarak elde edilen sistem çıktıları ile amaçlar veya standartlar arasındaki sapmalar belirlenir. Geri bildirimde belirlenen sapmalara ilişkin bilgileri elde etme ve bu bilgilere göre sisteme tekrar; düzeltici geliştirici, yönlendirici veya devam ettirici nitelikte sisteme girdiler verilir. Diğer bir deyişle, geri bildirim belirlenen hedeflere ne ölçüde ulaşıp ulaşılmadığının değerlendirilmesi için yapılmaktadır.

5. Çevre: Çevre, sistemin yapısını ve işleyişini etkiler. Tüm sistemler kendilerini çevreden ayıran sınıra sahiptir.

Sistemin elemanları Şekil 1.6.' da gösterilmiştir:

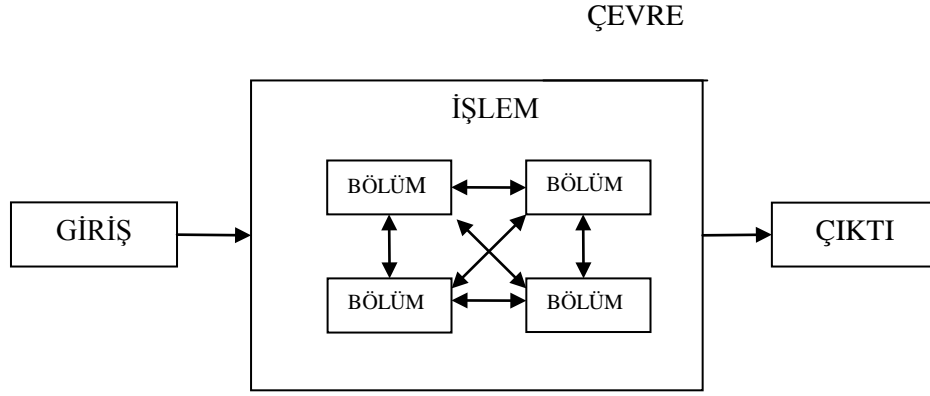

Şekil 1.6. Sisteminin Elemanları

Kaynak: Tekin, M. Güleş, H.K. Öğüt, A. (2006). *Değişim Çağında Teknoloji Yönetimi*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım: s. 178.

Sistemin sınırları, o sistemin içine nelerin katılıp, nelerin sistemin dışında bırakılacağını belirleyen bir tür zihni araç veya kavramdır. Bir sistemin sınırlarını sistemin içerikleri belirler. Sistemin içeriği, sistemin öğeleri ve o öğelerin bir bütünü nasıl oluşturacağını ve nasıl çalışacağını açıklayan yönergelerden meydana gelir. Bunların dışında kalanlar sistemin çevresini oluşturur (Sürmeli, 2005:9).

Sistemin sınırlarının belirlenmesi, sistemler arası iletişim ve etkileşimin kurulması açısından oldukça önemlidir. Tüm sistemler kendilerini çevreden ayıran sınırlara sahiptir. Sistemin sınırları, o sistemin öğelerinin yetki, sorumluluk ve sistem faaliyetlerinin başladığı ve bittiği noktalarıdır. Araştırmacının gözlemi ve araştırılan konu dikkate alınarak kısmen keyfilik içersinde belirlenen sistemin sınırları Şekil 1.7.' de gösterilmiştir.

Şekil 1.7. Sistemin Sınırları

Kaynak: Karakaya, A. (2000). Sistem Kuramının İşletme Yönetimine Etkisi, ZKÜ Teknoloji Dergisi, (2): 113.

Bütün sistemler belli bir çevrede ve belirli bir ortamda varlıklarını sürdürebilirler. Sistem açısından sınırın önemi, sistemin yapısını ve işleyişini etkileyecek potansiyel güce sahip olmasıdır.

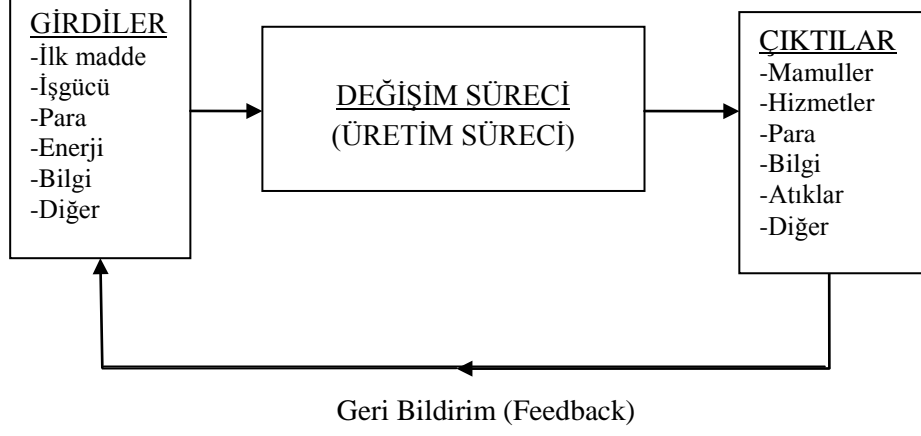
1.3.5. Sistemin Yapısı ve İşleyişi

Günümüz işletmelerinin en önemli özelliği, hızlı ve sürekli değişen bir çevrede varlıklarını sürdürmek zorunda olmalarıdır. Bu nedenle işletme yönetimi her geçen gün çok daha zorlaşmakta ve karmaşık bir hal almaktadır. Karmaşıklığı çözebilmenin en önemli yolu ise işletmelerde iyi bir sistemin kurulmasıdır. Sistem, çeşitli amaçlara veya sonuçlara ulaşmak üzere, aralarında ilişkiler ve bağımlık olan, fiziksel veya kavramsal, birden çok bileşenin oluşturduğu, belli çevresel sınırlar içinde faaliyette bulunan bütündür (Karakaya, 2000:113).

Sistem sürekli değişen bir yapıya sahip olduğu için dinamik bir yapıya sahiptir. Bu sebeple oluşturulan sistem, her gün revize edilmeye ve geliştirilmeye hazır bir sistem olmalıdır. Sistemi oluşturan unsurlar, ortaklaşa paylaşılan hedefe ulaşabilmek için işlevlerini etkileşimli ve birbirini tamamlayacak şekildedir (Baktır, 2009:44). Sistem ancak birbiri ile ilişkili parçalardan oluşan bir bütündür ve bu bütün, sadece parçaların bir araya gelmesiyle oluşamayan özelliklere sahiptir.

Sistemin elemanları ve unsurlarını her biri bir diğerine doğrudan veya dolaylı olarak bağlıdır. Bileşenler, amaçlar ve unsurlar arasındaki ilişkiler sistemin temel

yapılarıdır. Bu yapı birbirine bağlıdır ve birbirleri ile etkileşim içinde olan bir süreçtir, sistemin işleyiş süreci Şekil 1.8.' de gösterilmiştir:

Şekil 1.8. Sistemin İşleyiş Süreci

Kaynak: Dinçer Ö. Fidan Y. (2009). İşletme Yönetimine Giriş, İstanbul: Alfa Yayınları, s.7.

2. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNİN BİLEŞENLERİ

Bu bölümde ilk olarak bilgi sistemi anlatılacak olup, daha sonra ise muhasebe bilgi sisteminin tanımı, amacı, temel yapısı ele alınacaktır.

2.1. BİLGİ SİSTEMİ

Teknolojinin gelişmesi ile daha etkin kararlar alabilmek için bilgi sistemlerine ihtiyaç vardır. Bilgilerin belli bir sistem dahilinde elde edilmesi ve kullanılması işletmeler açısından önemlidir. Bu kapsamda, bilgi sistemi anlatılacak, bilgi sisteminin çeşitlerinden bahsedilecektir.

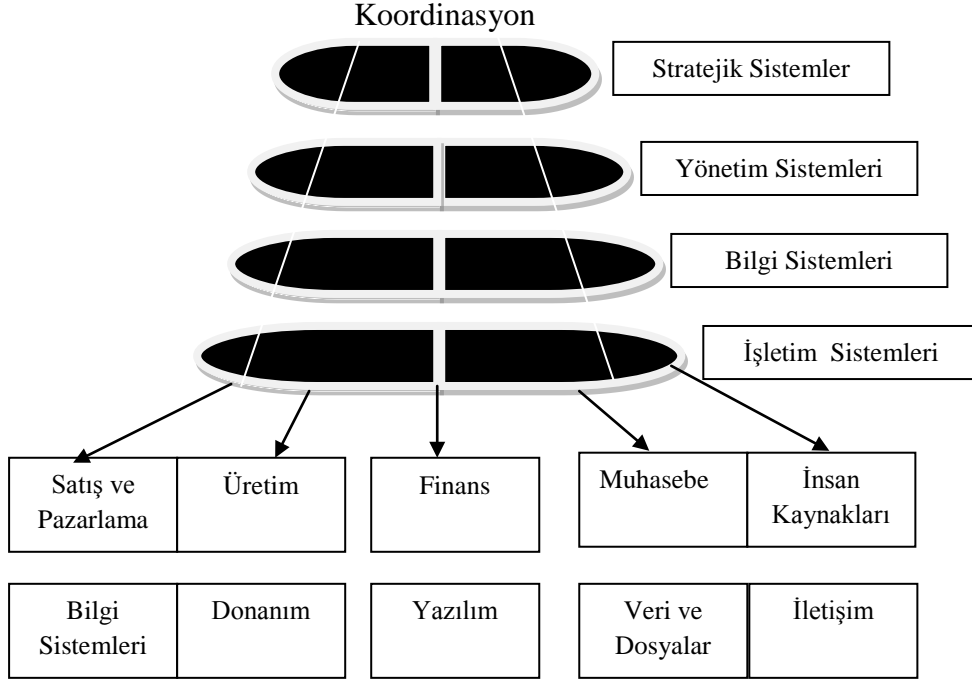
2.1.1. Bilgi Sisteminin Tanımı

Rekabetçi ve yenilikçi stratejiler geliştirmek amacıyla işletmenin iç ve dış çevresinden toplanacak bilgilerin belirli bir düzen içerisinde karar vericilere aktarılması gerekir. Bu da ancak etkin bir bilgi sisteminin varlığıyla sağlanabilir (Demirhan, 2002:117).

Bilgi sistemleri, veri kaynaklarını girdi olarak alıp belli bir dönüşüm sürecinden geçirerek çıktı olarak bilgi ürünlerini ortaya çıkaran sistemdir (Polat, 2009:189). Bir işletmede karar verme ve kontrolü destekleyecek şekilde veriyi toplayan, işleyen, depolayan ve dağıtan birbirleri ile ilişkili sistemler bilgi sistemleridir (Yozgat, 2011:15).

Bilgi sistemleri, ihtiyaç duyulan veri ve bilgileri işletmenin makro ve mikro çevresinden toplar, organize eder, özetler ve ihtiyaç duyan yöneticilere ve alt sistemlere raporlar (Demirhan, 2002: 118). Bilgi sistemleri, amaçları, operasyonları, ürünleri, servisleri ya da organizasyonların çevresel bağlantılarını değiştirerek onlara diğer rekabetçilerin üzerinde bir yer kazanmalarına yardım eder ve rekabet avantajı kazandırır (Karahoca ve Karahoca, 1998: 61).

Bir işletme bulunan bilgi sistemi şekil 2.1.' de gösterilmiştir.

Şekil 2.1. Bir İşletmenin Bilgi Sistemi

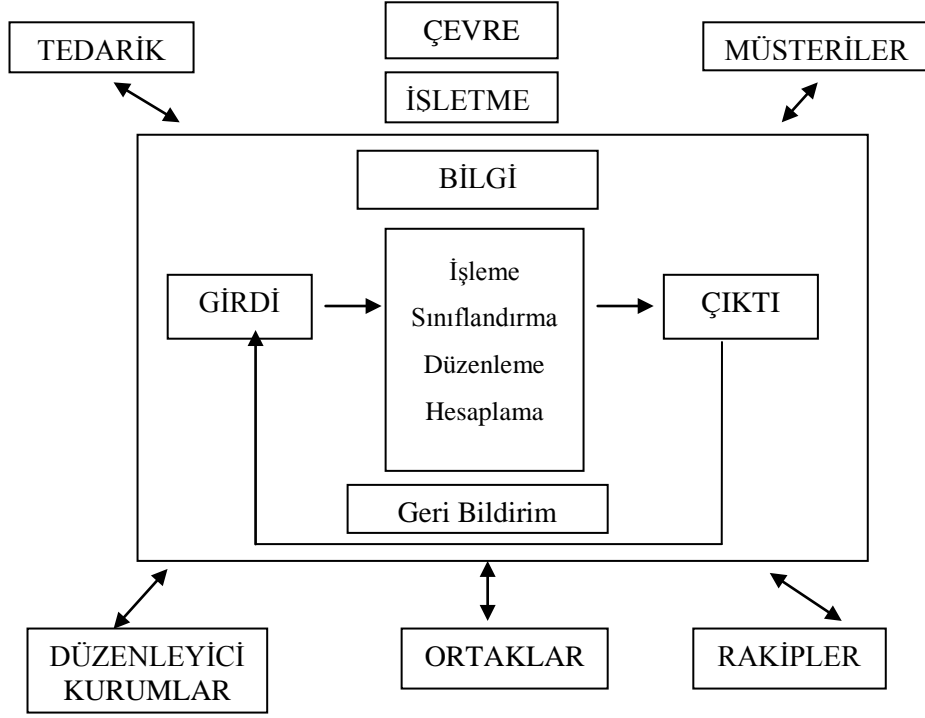
Kaynak: Karahoca, D. ve Karahoca, A. (1998). *Yönetim Bilişim Sistemleri ve Uygulamaları*, İstanbul: Beta Basım A.Ş., s.43.

Bilgi sistemleri, bilgiyi toplama, işleme ve bu bilgileri analiz ederek, bilgileri raporlayan önemli bir role sahiptir (Faarc, 2004:374). Bilgi sistemleri bir organizasyonda o organizasyonun etkinliğini ve verimliliğini artırmak için uygulanmaktadır (Işık ve Akbolat, 2010: 366).

Yöneticiler, bilgi sistemi sayesinde bilgisayar ve iletişim araçları yardımıyla iç ve dış çevre hakkındaki, fırsat ve engellerden haberdar olurlar. Bilgi sistemi, var olan hata ve yanlışların ya da değişik taleplerin değerlendirilebilmesi için geri bildirim özelliğine sahiptir (Anameriç, 2005: 20). Bilgi sistemleri yöneticiler ve çalışanlar için gerekli olduğundan bilgi gereksinimleri kişiye göre şekillenmektedir.

Bilgi sistemleri, hayatımızın her alanının önemli bir parçası haline gelerek, gerek kamu kurumları gerekse özel kuruluşlar verdikleri hizmetleri artık bilgi sistemleri üzerinden vermektedir. Bu sayede hem hizmet kalitesinin artırılması, hem de iş verimliliğinin yükseltilmesi hedeflenmektedir (Alagöz ve Allahverdi, 2011: 47).

Şekil 2.2.' de bilgi sisteminin fonksiyonları gösterilmiştir:

Şekil 2.2. Bilgi Sisteminin Fonksiyonları

Kaynak: Laudon K. C. ve Laudon P. L. Çeviri Editörü; Yozgat U. (2011). Yönetim Bilişim Sistemleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s.17.

2.1.2. Bilgi Sistemi Çeşitleri

Gelişen dünya toplumu içerisinde yerimizi alabilmemiz, daha etkin olmamıza ve zamanımızı en verimli şekilde kullanmamıza bağlıdır. Etkinlik ve zaman ise bilgiyi sistemli bir şekilde kullanmakla mümkündür. Bilgi sistemleri, yönetim kararlarında karşılaşılan problemlerin çözümünü kolaylaştırmakta ve zamanı kısaltmaktadır.

2.1.2.1. Veri İşleme Sistemi (VİS)

VİS, operasyonel seviyede hizmet veren temel ve basit işletme sistemidir. VİS, işletmelerdeki günlük işlemler sırasında meydana gelen verilerin ve elde edilen kayıtların toplanması, işlenmesi ve çeşitli kademelerdeki yöneticilerin kullanımına hazır hale getirilmesi için geliştirilmiştir.

VİS, günlük olarak yapılan rutin işlemlerin kayıtlarının yapıldığı bilgisayarın donatımıdır. Bu sistemin temel amacı, daha önceleri manuel olarak yapılan, uzun zaman ve emek gerektiren hesaplamaların otomatik makineler yardımıyla kısa sürede, doğru ve

minimum maliyetle işlerin yapılmasını sağlamaktır. Bu amaçla günlük işlerde etkinlik sağlanmaktadır (Anameriç, 2005a:23).

2.1.2.2. Yönetim Bilgi Sistemi (YBS)

YBS, bir işletmenin kararlarını daha etkili ve verimli almalarını sağlamak; işletmenin tüm kademelerindeki yönetim, planlama ve denetim işlemlerini en iyi şekilde gerçekleştirebilmek amacıyla, işletme içinden ya da dışından gereksinim duyulan verileri toplayan, işleyerek bilgiye dönüştüren, depolayan ve ileten bir sistemdir (Anameriç, 2005b: 27).

YBS' nin temel işlevi, işletme amaçlarına etkin ve verimli bir şekilde ulaşılmasını sağlamak amacıyla insan kaynakları, makine, malzeme ile sermaye unsurları arasındaki karşılıklı ilişkileri en uygun biçimde düzenleyecek olan karar organlarına doğru, zamanlı ve anlamlı bilgiler sağlamaktır (Tekin vd., 2006:190). Doğru ve etkili şekilde oluşturulmuş yönetim bilgi sistemleri, doğru kararlar vermede etkili olurken, etkin olmayan yönetim bilgi sistemleri ise, yanlış kararlar vermeye neden olur (Nowduri, 2011:3).

2.1.2.3. Karar Destek Sistemi (KDS)

KDS, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış durumlarda veya ne yönde bir karar verilmesinin tam olarak kestirilemediği hallerde, karar vericilere modeller, bilgiler ve veri yönetme araçları sunan alternatif sistemlerdir ve karar vermenin yeterliliğini geliştirmekten çok, etkinliği geliştirmeyi hedefler (Özata ve Aslan, 2004:11). Diğer bir deyişle karar destek sistemi, karar verirken yöneticiye destek sağlayan, ancak hiçbir zaman yöneticinin yerini alamayacak olan bilgi sistemidir.

KDS' nin özellikleri şunlardır (Yokuş ve Gökşen, 2002:45):

- ✓ Yarı yapısal ve yapısal olmayan kararlılarda kullanılır.
- ✓ Karar vericinin yerine geçmekten ziyade, ona karar vermesinde yardımcı olur.
- ✓ Karar verme prosesinin tüm aşamalarını destekler.
- ✓ Kullanıcının kontrolü altındadır.
- ✓ Model kullanır.
- ✓ Kullanıcı etkileşimlidir.

- ✓ Bütün düzeydeki yöneticiler için, gerektiğinde düzeyler arası entegrasyona da destek vererek, karar verme desteği sağlar.
- ✓ Birden fazla bağımsız ya da birbirine bağımlı kararlar için destek sağlayabilir.
- ✓ Bireysel, grup tabanlı karar verme desteği sağlar.
- ✓ Uygulama kolaylığı ve esnekliği sağlar.

KDS, yöneticilerin karar vermelerinde yardımcı olur. KDS yöneticilere, problem çözme işlemi sırasında alternatif çözümleri test etme ve verileri yeniden gözden geçirme olanağı sunmakla birlikte, yöneticilerin kararlarının etkinliğini geliştirebilmeleri için bilgi eksikliğinin kapatılmasına yardımcı olur (İşler vd., 2009:29).

2.1.2.4. Ofis Otomasyon Sistemi (OOS)

OOS; çalışanlar, gruplar ve kurumlar arasındaki her türlü iş ve işlemlerin basitleştirilerek verimliliği artırmayı amaçlayan, elektronik mesajların, belgelerin ve diğer iletişim formlarının alınmasını, işlenmesini, kayıt edilmesini ve aktarılmasını sağlayan bilgisayar temelli bilgi sistemidir (Altınöz, 2008:52). 1980'lerden itibaren endüstriyel bilgisayarların yanında ofislerde ve evlerde kullanılmak üzere kişisel bilgisayarların ortaya çıkmasıyla bilgisayar ve yazılım üreten şirketler artmış bu da ofis otomasyon sistemini meydana getirmiştir (Anameriç, 2005b:29).

Bilgisayar kullanımının yaygınlaşmasıyla ofis otomasyon sistemi, işletmelerde daha çok mali yönetim ve muhasebe alanlarında kullanılır hale gelmiştir (Polat, 2009:189). Ofis otomasyon sistemiyle bilginin işlenmesi, depolanması ve iletilmesi kolaylaşmış ve hızlanmıştır. Böylece işletmelerde güçlü ve rekabet edebilir yönetimler meydana gelmiştir.

2.1.2.5. Üst Yönetim Bilgi/Destek Sistemleri (ÜYBS)

ÜYBS, işletmelerde bulunan stratejik kademelerde, yapılandırılmamış karar verme süreçlerini, gelişmiş grafikler ve gelişmiş iletişim olanakları sayesinde desteklemeyi amaçlayan bilgi sistemleridir. ÜYBS, işletmenin üst yönetimi tarafından, karar verme amacıyla kullanılır. Yöneticilere stratejik karar verme imkanı sunarak, işletmelere rekabet avantajı kazandırır.

ÜYBS, karar destek sistemleri ve bilgi raporlama sistemlerinin özelliklerinin çoğunu birleştiren bilgi sistemi olup, odak noktası üst yönetimin stratejik bilgi

ihtiyaçlarını karşılamaktır. Üst yönetim bilgi sistemlerinin amacı, üst yönetime işletmenin stratejik amaçlarına ulaşmada kritik başarı faktörleri hakkında seçilmiş bilgiye kolay ve hızlı ulaşmayı sağlamaktır (Tekin vd., 2006:194).

2.1.3. Diğer Bilgi Sistemleri

1. Üretim Bilgi Sistemi
2. Pazarlama Bilgi Sistemi
3. Yönetim Bilgi Sistemi
4. Finansal Bilgi Sistemi
5. Muhasebe Bilgi Sistemi

2.2. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ

Bu kısımda muhasebe bilgi sisteminin tanımı yapılıp, amaçları, temel yapısı, işleyişi ve bileşenleri incelenecektir.

2.2.1. Muhasebe Bilgi Sisteminin Tanımı

İşletmeler, güvenilir ve sağlam yapılar oluşturabilmek için çok iyi organize edilmiş ve iyi işleyen bilgi sistemlerine ihtiyaç duyarlar. Bilgi sistemleri içerisinde en önemlisi ise muhasebe bilgi sistemidir. İşletme yöneticilerinin gereksinimlerine uygun olarak organize edilmiş bir muhasebe bilgi sistemi, yönetime etkin bir biçimde yararlı olur. Bu bağlamda muhasebe, geçmiş ve gerçekleşen işlemleri kaydederek yazılı bellek görevini üstlenen bir bilgi sistemidir. Aynı zamanda, bütçe veya standart verilerle gerçekleşenleri kıyaslayan bir kontrol aracı ve raporladığı bilgilerle gelecek projeksiyonlarında bulunmaya ve planlamaya yardımcı olan öngörme aracıdır (Sevilengül, 2008:16-17). Muhasebenin kendisinden beklenen bu tür işlevleri yerine getirebilmesi için geliştirilmiş yapısı muhasebe bilgi sistemi şeklinde tanımlanmaktadır. Sosyal bilimlerde birçok alanda olduğu gibi muhasebe bilgi sistemi ile ilgili olarak da farklı tanımlar bulunmaktadır. Bu tanımlamalardan bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

Muhasebe bilgi sistemi; işletme içi ve işletme dışı finansal bilgi kullanıcılarına, işletme faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde devam ettirilmesi, planlanması ve denetlenmesi için gerekli olan bilgileri finansal tablolara sunan bir sistemdir (Dinç ve Varıcı, 2008:71). Muhasebe bilgi sistemi; işletme temel bilgi sistemleri içerisinde

işletme yönetiminin planlama ve kontrol işlevlerini yerine getirmesinde ihtiyaç duyulan bilgilerin büyük bir bölümünü sağlayacak kapsamdadır (Karakaya ve Akbulut, 2010:319).

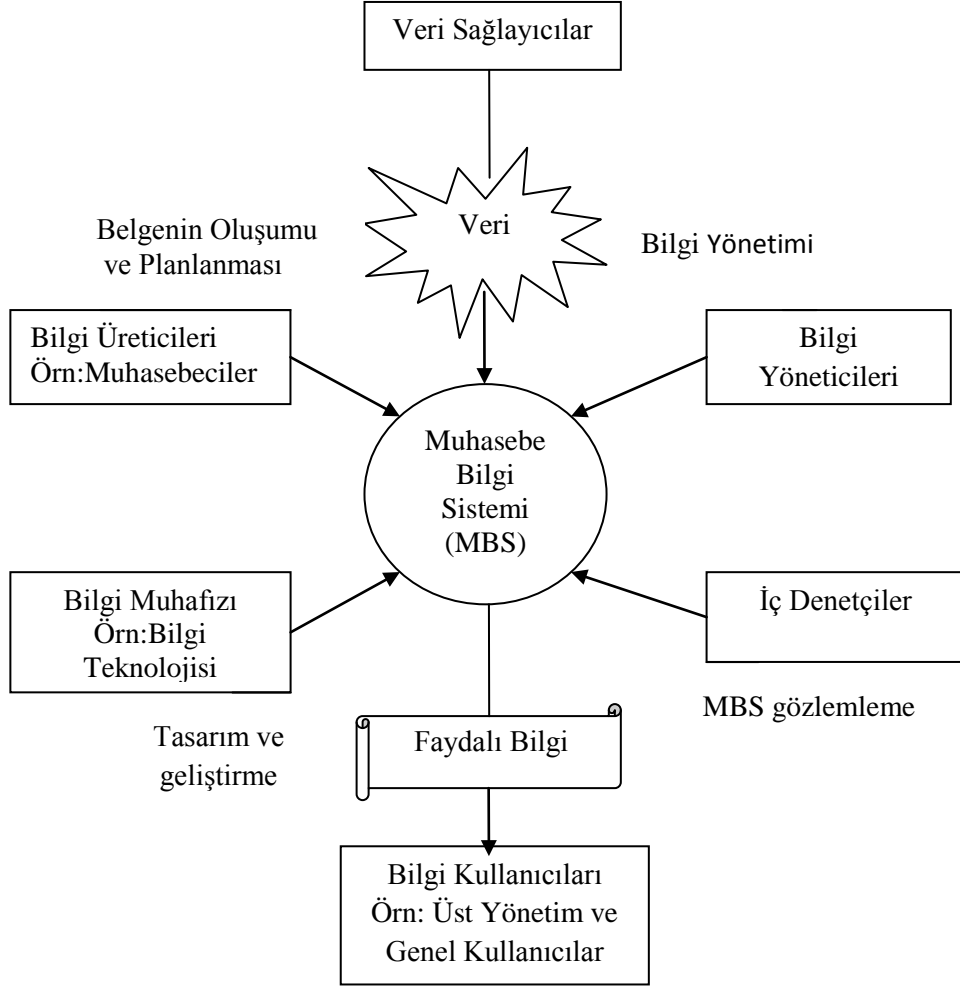
Muhasebe bilgi sistemi karar vermede gerekli bilgidir ve bununla birlikte yararlı muhasebe bilgisini oluşturmada oldukça önemlidir. Yararlı bilgilerin nasıl oluşturulması gerektiğini vurgulamakta etkilidir. Bu bağlamda yararlı bilgi, işletme yöneticileri ve yatırımcılarına işletme hakkında etkili kararlar vermede liderlik eder (Sumritsakun, 2012:111).

Bu tanımlardan sonra bu çalışmanın amacına yönelik tanım şöyle olabilir: muhasebe bilgi sistemi; işletme içi ve dışı, finansal ve finansal olmayan çevresel fırsat ve tehditleri gelişmiş bilgi teknolojilerini de kullanarak yöneticilerin düzeyleri karar durumları ve isteklerine uygun olarak sunabilen bir sistemdir.

Muhasebe bilgi sistemi, işletme yönetiminin ihtiyaç duyduğu bilgiyi sağlamaktadır. İşletme yöneticilerinin işletme ile ilgili kararları verirken muhasebe bilgi sistemi çıktılarında yararlanmaları doğru karar vermeleri açısından oldukça büyük öneme sahiptir (Mizrahi, 2011: 311). Muhasebe bilgi sistemi, yöneticilere işletmeleri için karar vermelerine yardım ederek bilgi sağlar (Daniela, 2010: 55).

Muhasebe bilgi sistemi bütünleşik bir sistemdir. Bu bütünleşik sistemler; satışlar, sipariş sistemi, ücretlendirme, örgütün finansal yapısı, yönetsel muhasebe sistemleri, bütçe ve raporlama işlemleridir (Tekşen, 2012:131). Muhasebe bilgi sistemiyle oluşturulan raporlama sistemleri, iç raporlama ve dış raporlama sistemleridir (Hwang vd., 2008:19). İşletme yöneticilerinin doğru ve zamanlı karar verebilmesi için etkin bir raporlama sisteminin oluşturulması gerekir (Şaklak ve Buran, 2010: 2).

Muhasebe bilgilerinin kalitesi, finansal tablolarda yer alan bilgilerin, finansal tablo kullanıcılarının ihtiyaçlarına uygun olmasıdır. Oluşturulan finansal tablodaki mali bilgiler, sadece geçmiş olayları görmemizi sağlayan bir bilgi değil, faaliyetlerin önceden planlanmasına ve sonuçların anlamlı bir biçimde yorumlanmasına izin veren etkili bir yönetim aracı haline gelmiştir. Şekil 2.2.' de muhasebe bilgi sistemindeki veri akışı ve çıkar grupları gösterilmiştir.

Şekil 2.3. Muhasebe Bilgi Sistemindeki Veri Akışı ve Çıkar Grupları

Kaynak: Özdemir, S. ve Elitaş, C. (2013). Kurumsal Yönetim İlkelerinden Şeffaflık Kavramının Muhasebe Bilgi Sistemindeki Bilgi Kalitesine ve Muhasebe Eğitimine Etkileri, *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi XXXII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (ss.29-44), Antalya, 24-28 Nisan 2013.

Muhasebe bilgi sistemi aşağıda belirtilen temel konularda bilgi oluşturur (Dinç ve Abdioglu, 2009:163):

- ✓ Uzun vadeli planların hazırlanması ve bunlarla ilgili stratejilerin geliştirilmesi
- ✓ İşletme kaynaklarının dağılımı ile ilgili kararlar
- ✓ Faaliyetlerle ilgili maliyet planlaması
- ✓ Performans ölçümü ve değerlendirilmesi
- ✓ Finansal bilgilerin oluşturulması ve raporlanması
- ✓ Karar destek sistemlerinin işlenmesi

- ✓ İç kontrolün uygulanması

2.2.2. Muhasebe Bilgi Sisteminin Amaçları

Muhasebe bilgi sistemi, bilginin derlenmesi, kaydedilmesi, değerlendirilmesi ve raporlanması faaliyetlerinin toplamından oluşur (Tekşen, 2012: 130). Muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgilerin kullanım amaçları şu şekilde özetlenebilir (Kalmış, Keskin ve Gümüş, 2006, 142 ve Çelik ve Akgemci, 2010:202):

- ✓ Uzun vadeli planların hazırlanması ve bunlarla ilgili stratejilerin geliştirilmesi
- ✓ İşletme faaliyetlerinin etkinliği ve verimliliğini sağlayacak verilerin toplanması ve kayıt altına alınması
- ✓ Çıktıların oluşturulmasında güvenlik açısından gerekli her türlü kontrolün sağlanması
- ✓ Karar vericiler için faydalı bilgiler sağlanması
- ✓ Faaliyetlerle ilgili maliyet planlaması ve kontrolü
- ✓ Performans ölçümü ve değerlendirilmesi
- ✓ Kanunen gerekli mali bilgilerin oluşturulması ve raporlanması

Muhasebe bilgi sistemi, bu amaçlara ulaşabilmek için işletme faaliyetlerini kayıt altına alma ve bu sayede problemlere doğrudan dikkat çekerek; işletmenin bir aynası olma, yönetime karar verme ve problemin çözümünde yönetime destek sağlama fonksiyonlarını yerine getirir. Böylece muhasebe bilgi sistemi kendisinden beklenen kaliteli bilgiyi sağlayabilir.

Muhasebe bilgi sistemi, finans yöneticilerine karar vermelerine yardımcı olan gerekli verileri üretmeye ve bu verileri mali süreçler içinde düzenleyerek onların hizmetlerine sunma görevini görür (Tekşen, 2012:131).

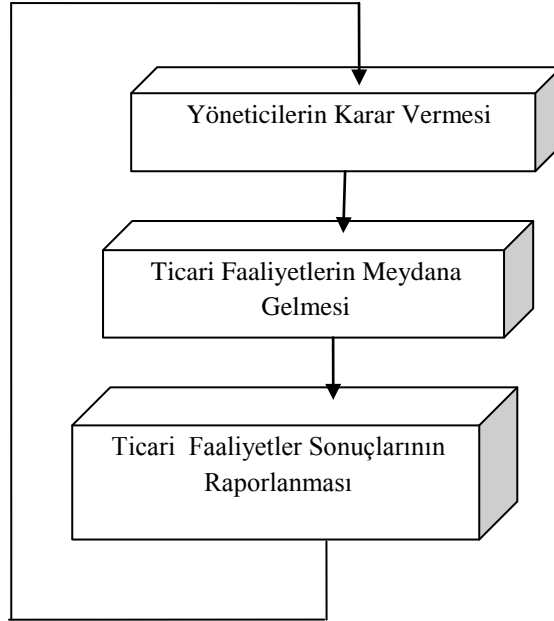
2.2.3. Muhasebe Bilgi Sisteminin Temel Yapısı

Muhasebe bilgi sistemi açık bir sistem olduğu için üretilen bilgiler işletme içi ve işletme dışı bilgi kullanıcılarına sunulacaktır. İşletme dışındaki kişiler genellikle bilgi ihtiyaçlarını bilanço ve gelir tablosundan sağlarken, işletme içindeki kişiler ise bilgi ihtiyaçlarını finansal tablolara ek olarak bazı özel raporlardan karşılarlar (Karakaya, 1994: 38).

Muhasebe bilgi sistemi, bir işletmenin muhasebe bilgileri için bir tür dağıtım sistemidir. Bu dağıtım sisteminin unsurları şunlardır (Gökdeniz, 2005:87):

- ✓ İşletme organizasyonun yasal raporlama düzeninin gereksinimi olan bilgileri edinmek,
- ✓ Güvenilir muhasebe bilgilerini ihtiyaç duyan bilgi kullanıcılarına ulaştırmak
- ✓ İşletmeleri olası risklerden, muhasebe bilgilerinin işletme içi ya da dışındaki kötüye kullanımlara karşı korumaktır.

Muhasebe bilgi sistemine; işletme içinden, işletme ile çevresi arasında oluşan eylemlerden ve geri bildirimden gelen mali nitelikli işlemlere ilişkin veriler veya bilgiler, bilgi işlem sürecinde geçtikten sonra çıktıya dönüştürülür ve bu çıktılar raporlanarak ilgililere iletilir (Sürmeli, 1994:37). Muhasebe bilgi sistemindeki bilgi akışı Şekil 2.3.' de gösterilmektedir:

Şekil 2.4. Muhasebe Bilgi Sistemi: Bilgi Akışı

Uyarıldığı Kaynak: Horngren C.T. Harrison, W.T. ve Robinson, M.A. (1994). Principles of Financial & Management Accounting, New Jersey: A Paramount Communication Company Englewood Cliffs, s. 3.

2.2.4. Muhasebe Bilgi Sisteminin Bileşenleri

Bu kısımda muhasebe bilgi sisteminin bileşenlerini oluşturan insan kaynakları, iletişim teknolojileri, donanım ve yazılımdan bahsedilecektir.

2.2.4.1. İnsan Kaynakları

Sistem faaliyetlerinin başarılı bir şekilde amaçlara ulaşabilmesi için en kritik etmen personeldir. Muhasebe bilgi sisteminde insan, bilgi ileten tek unsurdur. Bu nedenle de, sistemin etkili bir şekilde çalışabilmesi için işçi ve işveren ilişkilerinin sağlıklı bir biçimde oluşturulması gerekir. İnsan, bilgi sistemlerinin tasarlanmasından, kullanıma sunulmasına kadar geçen her evrede çeşitli işleri yürüten ana bileşendir (Kaya, 1993:240).

İşletmelerde iyi tasarlanmış insan kaynakları oldukça önemlidir. İşletmenin amaç ve hedefine uygun olarak işe alınan ve uygun pozisyonda çalıştırılan personel işletme için değerli bir beşeri sermayedir. Bu sebeple de işletmenin insan kaynakları yönetimi, çalışanların bilgi ve tecrübelerinin farkında olmalı, bilgi ve tecrübelerini en iyi şekilde yönetmeli, geliştirmeli ve korumalıdır (Çelik ve Akgemci, 2010:222).

2.2.4.2. İletişim Teknolojileri

Muhasebe bilgi sistemlerinde iletişim; veri veya bilgilerin, bir bilgi sistemi içersinde, bilgi işlem sürecine bağlı olarak bir süreçten diğer bir sürece aktarılması, bir defterden diğer bir deftere geçirilmesi, bir bölümden diğer bir bölüme gönderilmesi ve işletme faaliyetine ilişkin bilgilerin kullanıcılara sunulmasıdır (Çelik ve Akgemci, 2010:218). İletişim, bilgi akış sistemidir.

Veri veya bilginin bir sistemden diğer bir sisteme geçişi, bilgi kullanıcılarının faydalanabileceği bilgi halini alıncaya kadar devam eder. Bu sebeple bir sistemde çıktı olarak kullanılan bilgiler, diğer sistem için girdi olarak kullanılır. Etkin bir bilgi sistemi akışı, etkin ve iyi tasarlanmış iletişim ile sağlanır.

2.2.4.3. Donanım ve Yazılım

Günümüzün yöneticileri, işletmelerinin bir bütün olarak ihtiyaçlarını ve her düzeydeki bilgi gereksinimlerini karşılamak için çeşitli bilgisayar teknolojilerini

düzenlemesini, koordine etmesini ve iş sistemi uygulamalarını bilmelidir (Karahoca ve Karahoca, 1998:43).

Donanım, bir bilgisayar sisteminin işlevini yerine getirebilmesi için gerekli olan elektronik ekipman ve prosedürlerini kapsar. Donanım, veri işleme, iletişim süreci ve diğer bilgi işlem faaliyetlerini destekler ve girdi, çıktı, ikincil bellek ve merkezi işlem biriminden oluşur (Kaya, 1993:240).

Merkezi işlem birimi, bilgisayar sisteminin en önemli bileşenidir. Merkezi işlem birimi, mikroişlemci olarak adlandırılır ve bilgisayarların veriyi işleyen ve yazılım komutlarını gerçekleştiren bölümüdür. Bir bilgisayar sisteminde girdi, çıktı ve ikincil bellek bilgisayarın çevre birimlerini oluşturur.

Yazılım bilgisayarların değişik işlevleri yürütebilmesi için bilgisayarların birbirleri ile iletişim kurabilmesini ve uyumunu sağlayarak görevlerini ya da kullanılabilirliklerini geliştirmeye yarayan bir makine talimat sistemidir. Yazılım, bilgi işleme faaliyetlerinin yürütülmesinde donanımın kullanacağı talimatları kapsar. Bir çok muhasebe paket programı, sistemin diğer faaliyetlerin bağımsız olarak çalışarak muhasebe uygulamalarının yürütülmesini sağlar.

2.2.5. Muhasebe Bilgi Sisteminin İşleyişi

Muhasebe bilgi sisteminde bilgi işleyişi üç aşamalı olarak gerçekleşir. Bu aşamalar girdi-işleme-çıkıı akışı çerçevesinde bilgi toplama aşaması, bilgi işleme aşaması ve bilgi sunma aşaması olarak gerçekleşir.

2.2.5.1. Bilgi Toplama

İşletme faaliyetlerinde doğru kararların verilebilmesi için, yönetici ya da diğer çalışanlar bilgiye ihtiyaç duyarlar. Bu yüzden de ihtiyaç duyulan bilgiye göre işletme içi ya da işletme dışından bilgiler uygun yerlerden toplanmalıdır. Elde edilen bilgiler kayıt ve sınıflandırmaya tabi tutularak hazırlanmış olur (Türk vd. 2009:241).

Muhasebe bilgi sistemi işleyişinin etkin olabilmesi için tam ve doğru bilginin sisteme en kısa zamanda iletilmesi gerekir. Ayrıca sistemin etkinliğini bilginin zamanında elde edilmesi yanında, bilginin kalitesi de etkiler. Toplanan bilgilerin eksik ve yanlış olması, sistemin kullanıcılarına sunulan bilgilerin etkinliğini ve faydasını azaltarak verimliliği düşürecektir. Bilgilerin hatalı olarak işleme sokulması halinde,

sistemin çıktıları yanlış ve kullanışsız olacaktır. Bunun sonucunda doğru olmayan raporlar ortaya çıkacak ve karar vericiler yanlış kararlar alacaklardır.

2.2.5.2. Bilgi İşleme

Muhasebe verilerinin işlenmesinde kullanılacak bilgi işleme sistemi muhasebe bilgi sisteminin kurulması ve denetimi açısından önemlidir. Muhasebe bilgi sistemlerinde kullanılacak bilgi işleme sistemleri, sisteme girilecek finansal olaya ilişkin bilginin giriş ve işlenmesine bağlı olarak farklı biçimlerde olabilir (Karakaya, 1994:106-107). Bilgi işleme, muhasebe bilgi sistemi sürecini otomatikleştirerek operasyonel düzeyde etkinliği artırmak amacıyla yapılır.

Muhasebe bilgi sisteminde veriler iki şekilde girilebilir.

1. Muhasebe verileri toplanıp yığın haline getirilir ve belirli periyodik aralıklarla bilgisayar sistemine girilir. Bu şekildeki veri girişine yığın veri girişi denir.

2. Meydana gelen her bir finansal nitelikteki olaya ilişkin veriler bekletilmeden direk bilgisayar sistemine girilir. Bu şekildeki veri girişine de çevrim içi veri girişi denir.

Genel olarak veri işleme, sorgulama ve analiz yapma işlevlerini yerine getirmek üzere tasarlanan bilgi sistemleri birbirlerini destekleyecek şekilde planlandığında sinerjik etki yaratarak işletmenin etkinliğini ve verimliliğini artırır. Bu nedenle kullanım amaçlarına göre farklı yapıya sahip bilgi sistemleri yaratacakları etkinin en yüksek düzeyde olmasını sağlayacak şekilde birlikte düşünülmeli ve geliştirilmelidir (Kaya, 1993:242).

2.2.5.3. Bilgi Sunma

Muhasebe bilgi sistemi işleyişinin sonuncusu bilgi sunmadır. Bir sistem dahilinde elde edilen bilgiler raporlanarak bilgi kullanıcılarının etkin ve doğru karar verebilmeleri için sunulur. Bu raporlar, muhasebe bilgi sisteminin çıktısıdır. Raporlar işletme içindeki ve işletme dışındaki bilgi kullanıcılarına yönelik olarak hazırlanmaktadır (Sürmeli, 1994:49). İşletme kararlarının alınmasında yöneticilere yardımcı olabilecek etkili raporlar hazırlayabilmek için; raporda yer alacak bilgilerin önemli, düzenli aralıklarla ve kişilere yönelik, kısa sürede hazırlanabilir, anlaşılır, doğru ve objektif, standart, bütünlük ve ekonomik olması gerekir (Pekdemir, 1989:54).

Raporlama iç raporlama ve dış raporlama olarak iki şekilde olur. İç raporlar, işletme yöneticileri ve çalışanların ihtiyaç duyduğu ve kontrol amaçlı bilgilerden oluşan raporlardır. Dış raporlar ise, işletme ile ilgili işletme dışındaki üçüncü kişilere işletmenin durumu hakkında bilgi veren raporlardır.

3. ÖĞRENCİLERİN MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNE BAKIŞ AÇILARININ ARAŞTIRILMASI

Çalışmanın bu bölümünde Karabük Üniversitesi bünyesinde bulunan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Safranbolu Meslek Yüksek Okulu İşletme Bölümü öğrencilerinin muhasebe bilgi sistemi hakkındaki bakış açılarına yönelik olarak yapılan araştırma tanıtılarak uygulama metodundan bahsedilecek ve elde edilen bulgular sunulacaktır.

3.1. ARAŞTIRMA ALANININ TANITILMASI

Bu bölümde araştırma alanı tanıtılarak, araştırmanın amacı açıklanacak, oluşturulan problem cümleleri ve bunlara ilişkin hipotezler belirtilecektir.

3.1.1. Araştırmanın Alanı

Karabük Üniversitesi, 29 Mayıs 2007 tarihli ve 26536 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5662 sayılı “Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda ve Yükseköğretim Kurumları Öğretim Elemanlarının Kadroları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye Ekli Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile kurulmuştur.

Araştırmamız kapsamında değerlendirdiğimiz Karabük Üniversitesi Cumhuriyet Kenti olan ve öğrenciler için açık laboratuvar olarak kullanılma imkanı bulunan Demir Çelik Fabrikalarının yer aldığı Karabük İlinde kurulmuştur. Karabük Üniversitesi, kuruluşunun hemen ardından bünyesine eklediği ve yakın gelecekte bünyesine eklemeyi planladığı yeni birimleri ile Karadeniz Bölgesi’ nin ve Türkiye’ nin önde gelen yükseköğretim kurumlarından biri olmayı ve dünyada tanınır olmayı planlamaktadır. Üniversite, 12 fakülte, 4 enstitü, 3 yüksek okul ve 6 meslek yüksek okulu ve 8 araştırma merkezi ile 630 akademik personel, 320 idari personel kadrosu ve 22.000 öğrenci sayısı ile eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetini sürdürmektedir.

Safranbolu Meslek Yüksek Okulu ise dünya miras kenti olan Safranbolu’ da bulunmaktadır. Hacettepe Üniversitesi Zonguldak Mühendislik Fakültesi’ ne bağlı olarak 05.01.1992 tarihinde faaliyete başlayan Safranbolu Meslek Yüksek Okulu, 11.07.1992 sayılı 3837 sayılı kanunla kurulan Zonguldak Karaelmas Üniversitesi’ne

bağlanmıştır. Bu özelliği ile bölgedeki ilk yüksek öğretim kurulu olarak Karabük Üniversitesinin oluşumunda etkili olmuştur.

Safranbolu Meslek Yüksek Okulu şu anda Karabük Üniversitesi' ne bağlı olarak faaliyetini sürdürmektedir. Safranbolu Meslek Yüksek Okulu' nda mevcut olan 25 tane iktisadi ve idari program ve 16 tane de teknik program bulunmaktadır. 3.500 civarında öğrencisi bulunmaktadır.

3.1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Karabük Üniversitesi bünyesinde bulunan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Safranbolu Meslek Yüksek Okulu İşletme Bölümü öğrencilerinin muhasebe bilgi sistemi hakkındaki bakış açılarının araştırılmasıdır.

3.1.3. Araştırmanın Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Bu araştırmanın problemi şu şekilde belirlenmiştir:

İşletme bölümü öğrencilerinin muhasebe bilgi sistemi algıları ne düzeydedir?

Araştırmanın problem cümlesi aşağıda belirtilmiştir.

İşletme bölümü öğrencilerinin muhasebe bilgi sistemi algıları yeterli düzeyde midir?

Anket formundaki fonksiyonel değişkenlerin her biri araştırmanın alt problemini ifade etmektedir, bu problem cümleleri aşağıda sunulmuştur:

P₁: Muhasebe Bilgi Sistemi işletmeye rekabet avantajı sağlamakta mıdır?

P₂: Çevresel belirsizlikler muhasebe bilgi sisteminin önemini artırmakta mıdır?

P₃: Muhasebe bilgi sistemi bilgileri zamanında sunmakta mıdır?

P₄: Muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgiler doğru mudur?

P₅: Muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgiler kolay anlaşılabilir nitelikte midir?

P₆: Muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgilerin güncel olması gerekli midir?

P₇: Muhasebe bilgi sistemi ihtiyaç duyulan bilgilere kolay ulaşılabilmesini sağlamakta mıdır?

P₈: Muhasebe bilgi sistemindeki bilgilerden gerektiğinde yeni bilgiler üretmek mümkün müdür?

P₉: Muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgiler güvenilir midir?

P₁₀: Finansal bilgilerin ihtiyaca uygun şekilde hazırlanmasında muhasebe bilgi sistemi etkili midir?

P₁₁: Teknolojik gelişmeler muhasebe bilgi sistemine yeni olanaklar sağlamakla birlikte yeni güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmekte midir?

P₁₂: Tarafsız bilgi, muhasebe bilgilerinin güvenilir olmasını sağlamakta mıdır?

P₁₃: Muhasebe bilgi sistemi ile oluşturulan muhasebe bilgileri, belirli bir grup veya kesimin çıkarlarını gözetmeksizin daima objektif bir şekilde oluşturulmakta mıdır?

P₁₄: Muhasebe bilgileri işletmenin dili midir?

P₁₅: Güvenilir muhasebe bilgilerinin olmaması işletme faaliyetinin yürütülmesini olanaksız kılmakta mıdır?

P₁₆: Muhasebe bilgi sisteminde üretilen bilgilerin güvenilir olması bilgi açısından çok önemli midir?

P₁₇: Muhasebe çalışanları muhasebe bilgi sistemi hakkında yeterli bilgiye sahip midir?

P₁₈: Muhasebe bilgi sistemi hakkında bilgileri içeren ders öğrencilere verilmekte midir?

P₁₉: Muhasebe bilgi sisteminde kullanılan teknoloji bilgi güvenilirliğini artırmakta mıdır?

P₂₀: Günümüzdeki rekabet koşulları nedeniyle bilgiler kolayca çalınabilmekte ve dolayısıyla bilgi gizliliği kolayca ortadan kalkabilmekte midir?

P₂₁: Muhasebe bilgi sisteminde üretilen bilgilerin güvenilir olması, yöneticilerin karar verme oranını artırmakta mıdır?

P₂₂: Muhasebe bilgi sisteminin faaliyeti sunucunda oluşan raporlar daima işletmenin gerçek durumunu yansıtmakta mıdır?

P₂₃: İşletme dışından muhasebe bilgi sistemine yönelik tehditler gelebilir mi?

P₂₄: İşletmelerce gerçekleştirilen işlem sayısının çok olması muhasebe bilgi sistemini tehdit etmekte midir?

P₂₅: Bilgi kullanıcıları tarafından ihtiyaç duyulan bilgilerin hızla artması muhasebe bilgi sistemini tehdit etmekte midir?

P₂₆: : Muhasebe çalışanları, çeşitli grup veya kişilerin baskısı altında kalabilmekte midir?

P₂₇: Yöneticiler tarafından hızlı kararlar alınması konusundaki beklenti ve baskılar muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemekte midir?

P₂₈: Yöneticilerin karar alırken kaynaklar ve süreç hakkında doğru ve zamanında bilgi alamaması muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemekte midir?

P₂₉: Yönetim işlevlerinin gerektirdiği bilgilerin doğru ve zamanında elde edilememesi muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemekte midir?

P₃₀: Muhasebe bilgilerinin doğru olması için belli periyodik aralarla mali tablo ve raporlama yapılmalı mıdır?

P₃₁: Muhasebe bilgi sisteminde finansal raporlardan yararlanılmakta mıdır?

P₃₂: Muhasebe bilgi sisteminin doğru bir şekilde kurulabilmesi için çalışanların yeterli bilgi ve donanıma sahip olması gerekli midir?

P₃₃: Muhasebe bilgilerinin kimler tarafından kullanılacağı önceden belli midir?

3.1.4. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın problem cümlesi ve alt problemlerine göre hipotezler oluşturulmuştur.

Araştırmanın problem cümlesine ilişkin oluşturulan hipotez şöyledir:

H: İşletme bölümü öğrencilerinin muhasebe bilgi sistemi algıları yeterli düzeydedir.

3.1.4.1. Fonksiyonel Değişkenlere İlişkin Hipotezler

Araştırmanın fonksiyonel değişkenlerine ilişkin problem cümlesine göre oluşturulan hipotez aşağıda sunulmuştur (FD: Fonksiyonel Değişkenler).

H_{FD}: İşletme bölümü öğrencilerinin muhasebe bilgi sistemi algıları yeterli düzeydedir .

Buna göre, fonksiyonel değişkenlerle ilgili her bir soru bir hipoteze denk gelmektedir. Bu hipotezlerden rastgele seçilen bazıları aşağıda örnek olarak sunulmuştur:

H₁: Muhasebe bilgi sistemi işletmeye rekabet avantajı sağlar.

H₄: Muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgiler doğrudur.

H₇: Muhasebe bilgi sistemi ihtiyaç duyulan bilgilere kolay ulaşılabilmesini sağlar.

H₉: Muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgiler güvenilirdir.

H₁₃: Muhasebe bilgi sistemi ile oluşturulan bilgiler, belirli bir grup veya kesimin çıkarlarını gözetmeksizin daima objektif bir şekilde oluşturulur.

H₁₇: Muhasebe çalışanları muhasebe bilgi sistemi hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.

H₁₈: Muhasebe bilgi sistemi hakkında bilgileri içeren ders öğrencilere verilmektedir.

H₂₂: Muhasebe bilgi sisteminin faaliyeti sunucunda oluşan raporlar daima işletmenin gerçek durumunu yansıtır.

H₂₉: Yönetim işlevlerinin gerektirdiği bilgilerin doğru ve zamanında elde edilememesi muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemektedir.

H₃₀: Muhasebe bilgilerinin doğru olması için belli periyodik aralarla mali tablo ve raporlama yapılmalıdır.

H₃₁: Muhasebe bilgi sisteminde finansal raporlardan yararlanılmaktadır.

H₃₂: Muhasebe bilgi sisteminin doğru bir şekilde kurulabilmesi için çalışanların yeterli bilgi ve donanıma sahip olması gereklidir.

3.1.4.2. Değişkenler ve Demografik Özelliklerin Etkileşimine Ait Alt

Problemler

Araştırmanın problem cümlesi ile öğrencilerin özellikleri arasındaki ilişki incelenerek oluşturulan hipotez aşağıda sunulmuştur (DE: Değişkenler ve Demografik Özellikler Etkileşimi).

H_{DE}: İşletme bölümü öğrencilerinin demografik özellikleri ile muhasebe bilgi sistemi algıları arasında anlamlı bir fark vardır.

Buna göre, araştırmanın fonksiyonel değişkenlerine ilişkin sorular ile öğrencilerin demografik özellikleri arasındaki ilişkiye göre oluşturulan hipotezlerden rastgele seçilenlerden bazıları aşağıda olarak sunulmuştur:

Öğrencilerin cinsiyetleri ile muhasebe bilgi sistemi algısı ile ilgili olarak;

H_C: Cevaplayıcıların cinsiyeti ile muhasebe bilgi sistemi algıları arasında anlamlı bir fark var vardır.

H_{C1}: Cevaplayıcıların cinsiyeti ile muhasebe bilgi sisteminin işletmeye rekabet avantajı sağlaması arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{C5}: Cevaplayıcıların cinsiyeti ile muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgilerin kolay anlaşılabilir nitelikte olması arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{C15}: Cevaplayıcıların cinsiyeti ile güvenilir muhasebe bilgilerinin olmamasının işletme faaliyetinin yürütülmesini olanaksız kılması arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{C16}: Cevaplayıcıların cinsiyeti ile muhasebe bilgi sisteminde üretilen bilgilerin güvenilir olmasının bilgi kullanıcıları açısından önemli olması arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{C20}: Cevaplayıcıların cinsiyeti ile günümüzdeki rekabet koşulları nedeniyle bilgilerin kolayca çalınabilmesi ve dolayısıyla bilgi gizliliğinin kolayca ortadan kalkabilmesi arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{C30}: Cevaplayıcıların cinsiyeti ile muhasebe bilgilerinin doğru olması için belli periyodik aralarla mali tablo ve raporlama yapılması arasında anlamlı bir fark vardır.

Öğrencilerin yaşı ile muhasebe bilgi sistemi algısı ile ilgili olarak;

H_Y: Cevaplayıcıların yaşı ile muhasebe bilgi sistemi algıları arasında anlamlı bir fark var vardır.

H_{Y3}: Cevaplayıcıların yaşı ile muhasebe bilgi sisteminin bilgiyi zamanında sunması arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{Y7}: Cevaplayıcıların yaşı ile muhasebe bilgi sisteminde ihtiyaç duyulan bilgilere kolay ulaşılabilmesi arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{Y19}: Cevaplayıcıların yaşı ile muhasebe bilgi sisteminde kullanılan teknolojilerin bilgi güvenilirliğini artırması arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{Y23}: Cevaplayıcıların yaşı ile işletme dışından muhasebe bilgi sistemine yönelik tehditlerin gelebilmesi arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{Y32}: Cevaplayıcıların yaşı ile muhasebe bilgi sisteminin doğru bir şekilde kurulabilmesi için çalışanların yeterli bilgi ve donanıma sahip olması arasında anlamlı bir fark vardır.

Öğrencilerin eğitim durumu ile muhasebe bilgi sistemi algısı ile ilgili olarak;

H_E: Cevaplayıcıların eğitim durumu ile muhasebe bilgi sistemi algıları arasında anlamlı bir fark var vardır.

H_{E6}: Cevaplayıcıların eğitim durumu ile muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgilerin güncelliği arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{E11}: Cevaplayıcıların eğitim durumu ile teknolojik gelişmelerin muhasebe bilgi sistemine yeni olanaklar sağlaması ile birlikte yeni güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmesi arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{E18}: Cevaplayıcıların eğitim durumu ile muhasebe bilgi sistemi hakkında bilgileri içeren dersin öğrencilere verilmesi arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{E22}: Cevaplayıcıların eğitim durumu ile muhasebe bilgi sisteminin faaliyeti sunucunda oluşan raporların daima işletmenin gerçek durumunu yansıtması arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{E29}: Cevaplayıcıların eğitim durumu ile yönetim işlevlerinin gerektirdiği bilgilerin doğru ve zamanında elde edilememesinin muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemesi arasında anlamlı bir fark vardır.

Öğrencilerin mezun olduğu lise ile muhasebe bilgi sistemi algısı ile ilgili olarak;

H_L: Cevaplayıcıların mezun olduğu lise ile muhasebe bilgi sistemi algıları arasında anlamlı bir fark var vardır.

H_{L4}: Cevaplayıcıların mezun olduğu lise ile muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgilerin doğruluğu arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{L14}: Cevaplayıcıların mezun olduğu lise ile muhasebe bilgilerinin işletmenin dili olması algısı arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{L17}: Cevaplayıcıların mezun olduğu lise ile muhasebe çalışanlarının muhasebe bilgi sistemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{L24}: Cevaplayıcıların mezun olduğu lise ile işletmelerce gerçekleşen işlem sayısının çok olmasının muhasebe bilgi sistemini tehdit etmesi arasında anlamlı bir fark vardır.

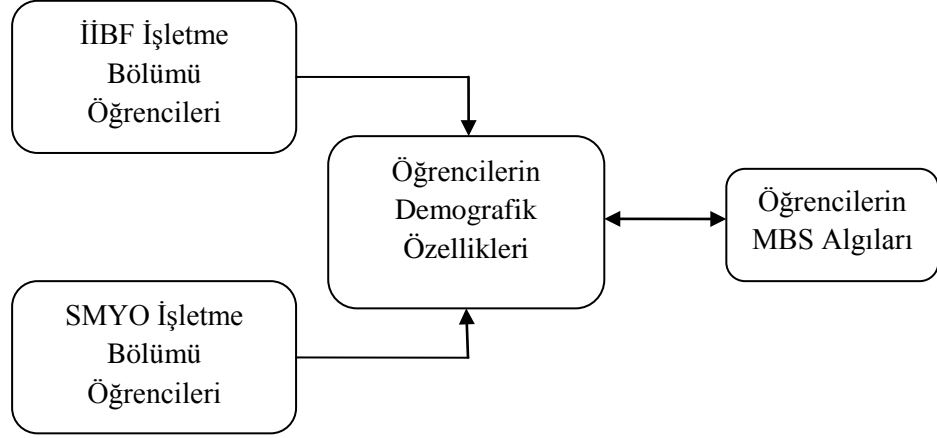
H_{L28}: Cevaplayıcıların mezun olduğu lise ile yöneticilerin karar alırken kaynaklar ve süreç hakkında doğru ve zamanında bilgi alamamasının muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemesi arasında anlamlı bir fark vardır.

3.2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli sunulacak olup, araştırmanın evren ve örnekleme açıklanarak veri toplama ve analiz yöntemi hakkında bilgiler verilecektir.

3.2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, var olan problem ile bu problemle ilgili durumları, değişkenleri ve bu değişkenler arasındaki ilişkileri tanımlamayı amaçlayan model uygulanmıştır. Böylece, işletme bölümü öğrencilerinin muhasebe bilgi sistemi algılarını saptamaya yönelik değişkenlerin önem düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, muhasebe bilgi sistemi algısı ile öğrencilerin demografik özellikleri etkileşimli olarak incelenmiştir.

Şekil 3.1. Araştırmanın Modeli

3.2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Karabük Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Safranbolu Meslek Yüksek Okulu işletme bölümü öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın yapıldığı dönemde Karabük Üniversitesi' nin ilgili birimlerinde yaklaşık 571 adet öğrenci okumaktadır. Bu öğrencilerden yaklaşık olarak 277 adedi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi işletme bölümünde öğrenim gören öğrencilerdir, geri kalan 294 tanesi ise, Safranbolu Meslek Yüksek Okulu işletme bölümünde öğrenim gören öğrencilerdir.

Ana kütle oluşturulan 571 adet öğrenciyi istatistiksel açıdan temsil edebilecek örneklem yaklaşık 230 olduğundan, 379 adet öğrenciye anket uygulanmış olup, bu anketlerin 22 adedi hatalı olduğu için değerlendirmeye alınmamıştır. Değerlendirmeye alınan 357 adet anket formu istatistiksel açıdan ana kütle temsil edebilecek düzeydedir (Altunışık vd., 2012:137).

3.2.3. Araştırmanın Yöntemi

Karabük Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Safranbolu Meslek Yüksek Okulu işletme bölümü öğrencilerinin muhasebe bilgi sistemi ile ilgili algılarının saptanmasına yönelik olan bu çalışmada veriler anket yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Ankette öğrencilerin özelliklerini belirleyici 4 adet tanımlayıcı değişken ve öğrencilerin muhasebe bilgi sistemi algılarını belirlemeye yönelik muhasebe bilgi

sisteminin özelliklerini içeren 33 adet fonksiyonel değişken olmak üzere toplam 37 adet soru sorulmuştur.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili veriler sayı ve yüzde şeklinde değerlendirilmiştir. Fonksiyonel değişkenlerle ilgili veriler ise, iki bağımsız grubun ortalamalarının birbirinden farklı olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılan Independent-Samples t Testi ve üç veya daha fazla grup arasında herhangi bir fark olup olmadığını ölçen aynı zamanda da fark varsa bu farkın hangi gruptan kaynaklandığının ölçüldüğü One-Way Anova-Scheffe testleri kullanılarak analiz edilmiştir (Sipahi, Yurtkuru ve Çinko, 2010:118-125).

Anketler cevaplandırıldıktan sonra ankette yer alan soruların güvenilirliği Cronbach's Alpha yöntemi ile ölçülmüştür. Bu yöntem ölçekte yer alan tüm soruların aynı amaca hizmet edip etmediğini belirlemek, maddelerin bir bütün oluşturup oluşturmadığını görmek amacıyla ölçülür ve bir ölçekteki soruların varyansları toplamının genel varyansa oranlanması ile elde edilir (Akbulut, 2010:79). 0 ile 1 arasında değer alan bu katsayı Cronbach's Alpha katsayısı olarak adlandırılır.

Alpha katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenilirlik durumu aşağıdaki gibi yorumlanır (Kalaycı, 2008:405):

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Öğrencilerin muhasebe bilgi sistemi algılarını ölçmeye yönelik yapılan anketlerde yer alan değişkenlerin güvenilirliği ile ilgili olarak yapılan analizde Cronbach's Alpha katsayısı % 86,6 ($>0,70$) olarak hesaplanmıştır.

3.3. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırma kapsamında elde edilen veriler demografik özelliklere ilişkin veriler frekans ve yüzde yöntemi kullanılarak, fonksiyonel değişkenlere ilişkin veriler ise, bağımsız iki grup arasındaki değişkenleri karşılaştıran Independent-Samples t Testi ve ikiden fazla bağımsız grubun ortalamalarının birbirinden farklı olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılan One-Way Anova-Scheffe Testi ile analiz edilmiştir (Sipahi

vd.,2010:124 ve Altunışık vd., 2012:188). Tanımlayıcı bilgilere ilişkin bulgular ve fonksiyonel değişkenlere ilişkin bulgular olarak aşağıda sunulmuştur.

3.3.1. Tanımlayıcı Bilgilere İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında anket uygulanan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin veriler sayılar ve yüzdeler şeklinde değerlendirilmiş olup bulgular Tablo 3.1.'de sunulmuştur:

Tablo 3.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Özellikler	Dağılım	Sayı	%
Cinsiyet	Kadın	199	56
	Erkek	158	44
Yaş	20 yaş ve altı	82	23
	21-25 yaş arası	263	74
	26 yaş ve üzeri	12	3
Eğitim Düzeyi	Lisans	109	30
	Ön Lisans	248	70
Bitirdiği Lise	Meslek Lisesi	101	28
	Genel Lise	205	57
	Diğer Lise	51	15

Tablo 3.1' de görüldüğü gibi; araştırma kapsamındaki öğrencilerin tanımlayıcı bilgileri ile ilgili verilere göre; cevaplayıcıların %56' sı kadın, % 44' ü ise erkek; %23'ü 20 yaş ve altı, %74' ü 21-25 yaş arası, %3' ü de 26 yaş ve üzeri; %30' u üniversitede lisans eğitimi alırken, %70' i ön lisans eğitimi almakta; %28' i meslek lisesi, %57' si genel lise ve de %15'i diğer liselerden mezun olmuştur.

3.3.2. Fonksiyonel Değişkenlere İlişkin Bulgular

Karabük Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Safranbolu Meslek Yüksek Okulu işletme bölümü öğrencilerinin muhasebe bilgi sistemi algı düzeylerine ilişkin fonksiyonel değişkenler, öğrencilerle ilgili çeşitli demografik değişkenler arasındaki olası farklılıkları tespit etmek amacıyla Independent-Samples t Testi ve One-Way Anova-Scheffe testleri ile elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Demografik değişkenlerden cinsiyet ve eğitim düzeyi ile fonksiyonel değişkenler arasındaki ilişkiye yönelik bilgiler Tablo 3.2’ de sunulmuştur:

Tablo 3.2. Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine İlişkin Bulgular

SN	Sorular	Cinsiyet			Eğitim Düzeyi		
		t	Sonuçlar		t	Sonuçlar	
1	MBS işletmeye rekabet avantajı sağlar.	,698	,486	P>0,05 ^{ns}	4,233	,000	P<0,001***
2	Çevresel belirsizlikler MBS’ nin önemini artırmıştır.	1,900	,058	P>0,05 ^{ns}	4,281	,000	P<0,001***
3	MBS bilgileri zamanında sunar.	-1,156	,248	P>0,05 ^{ns}	2,866	,004	P<0,01**
4	MBS’ nin sunduğu bilgiler doğrudur.	1,307	,192	P>0,05 ^{ns}	3,419	0,01	P<0,01**
5	MBS’ nin sunduğu bilgiler kolay anlaşılabilir niteliktedir.	-,666	,506	P>0,05 ^{ns}	3,436	,001	P<0,01**
6	MBS’ nin sunduğu bilgilerin güncel olması gerekir.	,124	,901	P>0,05 ^{ns}	4,820	,000	P<0,001***
7	MBS ihtiyaç duyulan bilgilere kolay ulaşılabilmesini sağlar.	-,355	,723	P>0,05 ^{ns}	4,191	,000	P<0,001***
8	MBS’ ndeki bilgilerden gerektiğinde yeni bilgiler üretmek mümkündür.	-1,917	,056	P>0,05 ^{ns}	3,893	,000	P<0,001***
9	MBS’ nin sunduğu bilgiler güvenilirdir.	-,895	,371	P>0,05 ^{ns}	,836	,404	P>0,05 ^{ns}
10	Finansal bilgilerin ihtiyaca uygun şekilde hazırlanmasında MBS etkilidir.	-,365	,716	P>0,05 ^{ns}	5,264	,000	P<0,001***
11	Teknolojik gelişmeler MBS’ ne yeni olanaklar sağlamakla birlikte yeni güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmiştir.	,244	,807	P>0,05 ^{ns}	3,675	,000	P<0,001***
12	Tarafsız bilgi muhasebe bilgilerinin güvenilir olmasını sağlamaktadır.	,431	,667	P>0,05 ^{ns}	4,186	,000	P<0,001***
13	MBS ile oluşturulan muhasebe bilgileri, belirli bir grup veya kesimin çıkarlarını gözetmeksizin daima objektif bir şekilde oluşturulur.	-,934	,351	P>0,05 ^{ns}	,964	,336	P>0,05 ^{ns}
14	Muhasebe bilgileri işletmenin dilidir.	1,782	,076	P>0,05 ^{ns}	3,310	,001	P<0,001**
15	Güvenilir muhasebe bilgilerinin olmaması işletme faaliyetinin yürütülmesini olanaksız kılar.	1,438	,151	P>0,05 ^{ns}	2,267	,025	P<0,05*
16	MBS’ nde üretilen bilgilerin güvenilir olması bilgi kullanıcıları açısından çok önemlidir.	-,632	,528	P>0,05 ^{ns}	5,093	,000	P<0,001***
17	Muhasebe çalışanları MBS hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.	-,287	,774	P>0,05 ^{ns}	,206	,837	P>0,05 ^{ns}
18	MBS hakkında bilgileri içeren ders öğrencilere verilmektedir.	,372	,710	P>0,05 ^{ns}	2,631	,009	P<0,01**
19	MBS’ de kullanılan bilgi güvenilirliğini artırmaktadır.	-1,025	,306	P>0,05 ^{ns}	3,500	,001	P<0,01**
20	Günümüzdeki rekabet koşulları nedeniyle bilgiler kolayca çalınabilmekte ve dolayısıyla bilgi gizliliği kolayca ortadan kalkabilmektedir.	-,659	,510	P>0,05 ^{ns}	2,304	,022	P<0,05*
21	MBS’ nde üretilen bilgiler güvenilir ise yöneticilerin karar verme oranı artar.	-,579	,563	P>0,05 ^{ns}	3,361	,001	P<0,01**
22	MBS’ nin faaliyeti sunucunda oluşan raporlar daima işletmenin gerçek durumunu yansıtır.	-,526	,599	P>0,05 ^{ns}	3,005	,003	P<0,05*
23	İşletme dışından MBS’ ne yönelik tehditler gelebilir.	-1,508	,132	P>0,05 ^{ns}	3,961	,000	P<0,001***

Tablo 3.2.' nin Devamı

24	İşletmelerce gerçekleştirilen işlem sayısının çok olması MBS' ni tehdit etmektedir.	,706	,480	P>0,05 ^{ns}	2,489	,013	P<0,05*
25	Bilgi kullanıcıları tarafından ihtiyaç duyulan bilgilerin hızla artması muhasebe bilgi sisteminin tehdit etmektedir.	-1,904	,058	P>0,05 ^{ns}	1,881	,061	P>0,05 ^{ns}
26	Muhasebe çalışanları, çeşitli grup veya kişilerin baskısı altında kalabilmektedir.	,796	,427	P>0,05 ^{ns}	2,858	,005	P<0,05*
27	Yöneticiler tarafından hızlı kararlar alınması konusundaki beklenti ve baskılar muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemektedir.	-1,151	,250	P>0,05 ^{ns}	2,535	,012	P<0,05*
28	Yöneticilerin karar alırken kaynaklar ve süreç hakkında doğru ve zamanında bilgi alamaması MBS' ni olumsuz etkilemektedir.	-,290	,772	P>0,05 ^{ns}	2,160	,031	P<0,05*
29	Yönetim işlevlerinin gerektirdiği bilgilerin doğru ve zamanında elde edilememesi MBS' ni olumsuz etkilemektedir.	,835	,404	P>0,05 ^{ns}	3,532	,000	P<0,001***
30	Muhasebe bilgilerinin doğru olması için belli periyodik aralarla mali tablo ve raporlama yapılmalıdır.	-,857	,392	P>0,05 ^{ns}	4,686	,000	P<0,001***
31	MBS' de finansal raporlardan yararlanılmaktadır.	-,159	,874	P>0,05 ^{ns}	3,004	,003	P<0,01**
32	MBS' nin doğru şekilde kurulabilmesi için çalışanların yeterli bilgi ve donanıma sahip olması gerekir.	-,965	,335	P>0,05 ^{ns}	3,955	,000	P<0,001***
33	Muhasebe bilgilerinin kimler tarafından kullanılacağı önceden bellidir.	-,548	,584	P>0,05 ^{ns}	2,053	,041	P<0,05*

Demografik değişkenlerden cinsiyet ile öğrencilerin fonksiyonel değişkenlere ilişkin görüşleri incelendiğinde muhasebe bilgi sistemi algısı açısından kadınlarla erkekler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı ($P>0,05$) sonucuna varılacaktır. Grup istatistiklerine baktığımızda kadın ve erkeklerin algılarının ileri düzeyde birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Cevaplayıcıların eğitim düzeyleri ile muhasebe bilgi sistemi algıları değerlendirildiğinde ise, muhasebe bilgi sisteminin işletmeye rekabet avantajı sağlaması ve çevresel belirsizliklerin muhasebe bilgi sisteminin önemini artırması, muhasebe bilgi sistemi tarafından sunulan bilgilerin güncel olması, ihtiyaç duyulan bilgilere kolay ulaşılabilmesi, bilgilerden gerektiğinde yeni bilgiler üretmenin mümkün olması, finansal bilgilerin ihtiyaca uygun şekilde hazırlanmasında etkililiği, teknolojik gelişmelerin muhasebe bilgi sistemine yeni olanaklar sağlamakla birlikte yeni güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmesi, tarafsız bilginin muhasebe bilgilerinin güvenilir olmasını sağlaması, muhasebe bilgilerinin işletmenin dili olması, muhasebe bilgi sisteminde üretilen bilgilerin güvenilir olmasının bilgi kullanıcıları açısından önemli olması, işletme dışından muhasebe bilgi sistemine yönelik tehditlerin gelebilmesi, yönetim işlevlerinin gerektirdiği bilgilerin doğru ve zamanında elde edilememesinin muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemesi, muhasebe bilgilerinin doğruluğu için belli

periyodik aralıklarla mali tablo ve raporlama yapılması ve muhasebe bilgi sisteminin doğru şekilde kurulabilmesi için çalışanların yeterli bilgi ve donanımına sahip olması ileri düzeyde anlamlı ($p < 0,001$) bulunmuştur.

Muhasebe bilgi sisteminin bilgileri zamanında sunması, muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgilerin doğruluğu, muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgilerin kolay anlaşılabilir nitelikte olması, muhasebe bilgi sisteminde üretilen bilgilerin güvenilir olması halinde yöneticilerin karar verme oranının artması, muhasebe bilgi sisteminde finansal raporlardan yararlanılması çok önemli düzeyde anlamlı ($P < 0,01$) bulunmuştur.

Güvenilir muhasebe bilgilerinin olmamasının işletme faaliyetinin yürütülmesini olanaksız kılması, rekabet koşulları nedeniyle bilgilerin kolayca çalınabilmesi ve dolayısıyla bilgi gizliliğinin kolayca ortadan kalkabilmesi, muhasebe bilgi sisteminin faaliyeti sunucunda oluşan raporların daima işletmenin gerçek durumunu yansıtması, işletmelerce gerçekleştirilen işlem sayısının çok olmasının muhasebe bilgi sistemini tehdit etmesi, muhasebe çalışanlarının, çeşitli grup veya kişilerin baskısı altında kalabilmesi, yöneticiler tarafından hızlı kararlar alınması konusundaki beklenti ve baskıların muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemesi, yöneticilerin karar alırken kaynaklar ve süreç hakkında doğru ve zamanında bilgi alamamasının muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemesi, muhasebe bilgilerinin kimler tarafından kullanılacağından önceden bellenmemesi önemli düzeyde anlamlı ($P < 0,05$) bulunmuştur.

Muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgilerin güvenilirliği, muhasebe bilgi sistemi ile oluşturulan muhasebe bilgilerinin, belirli bir grup veya kesimin çıkarlarını gözetmeksizin daima objektif bir şekilde oluşturulması, muhasebe bilgi sistemi ile oluşturulan muhasebe bilgilerinin, belirli bir grup veya kesimin çıkarlarını gözetmeksizin daima objektif bir şekilde oluşturulması, bilgi kullanıcıları tarafından ihtiyaç duyulan bilgilerin hızla artmasının muhasebe bilgi sistemini tehdit etmesi istatistiksel açıdan anlamlı ($P > 0,05$) bulunmamıştır.

Demografik değişkenlerden yaş ve mezun olunan lise ile fonksiyonel değişkenler arasındaki ilişkiye yönelik bilgiler Tablo 3.3' de sunulmuştur:

Tablo 3.3. Yaş ve Mezun Olunan Liseye İlişkin Bulgular

SN	Sorular	Yaş		Lise	
		F	Sig.	F	Sig.
1	MBS işletmeye rekabet avantajı sağlar.	3,685	,026	,546	,580
2	Çevresel belirsizlikler MBS' nin önemini artırmıştır.	2,283	,103	1,650	,193
3	MBS bilgileri zamanında sunar.	,898	,408	,122	,885
4	MBS' nin sunduğu bilgiler doğrudur.	,426	,654	,423	,655
5	MBS' nin sunduğu bilgiler kolay anlaşılabilir niteliktedir.	1,553	,213	,813	,444
6	MBS' nin sunduğu bilgilerin güncel olması gerekir.	1,363	,257	,170	,844
7	MBS ihtiyaç duyulan bilgilere kolay ulaşılabilmesini sağlar.	3,264	,039	2,466	,046
8	MBS' ndeki bilgilerden gerektiğinde yeni bilgiler üretmek mümkündür.	2,150	,118	,693	,501
9	MBS' nin sunduğu bilgiler güvenilirdir.	,392	,676	,850	,428
10	Finansal bilgilerin ihtiyaca uygun şekilde hazırlanmasında MBS etkilidir.	,438	,646	1,022	,361
11	Teknolojik gelişmeler MBS 'ne yeni olanaklar sağlamakla birlikte yeni güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmiştir.	5,460	,005	,222	,801
12	Tarafsız bilgi muhasebe bilgilerinin güvenilir olmasını sağlamaktadır.	1,121	,327	3,508	,031
13	MBS ile oluşturulan muhasebe bilgileri, belirli bir grup veya kesimin çıkarlarını gözetmeksizin daima objektif bir şekilde oluşturulur.	,228	,796	2,061	,129
14	Muhasebe bilgileri işletmenin dilidir.	,608	,545	1,069	,345
15	Güvenilir muhasebe bilgilerinin olmaması işletme faaliyetinin yürütülmesini olanaksız kılar.	1,144	,320	,962	,383
16	MBS' nde üretilen bilgilerin güvenilir olması bilgi kullanıcıları açısından çok önemlidir.	,382	,683	,587	,557
17	Muhasebe çalışanları MBS hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.	,448	,639	,146	,864
18	MBS hakkında bilgileri içeren ders öğrencilere verilmektedir.	,524	,592	,302	,740
19	MBS' de kullanılan teknoloji bilgi güvenilirliğini artırmaktadır.	,343	,710	,549	,578
20	Günümüzdeki rekabet koşulları nedeniyle bilgiler kolayca çalınabilmekte ve dolayısıyla bilgi gizliliği kolayca ortadan kalkabilmektedir.	2,905	,056	1,698	,185
21	MBS' nde üretilen bilgiler güvenilir ise yöneticilerin karar verme oranı artar.	1,847	,159	,272	,762

Tablo 3.3' ün Devamı

22	MBS' nin faaliyeti sunucunda oluşan raporlar daima işletmenin gerçek durumunu yansıtır.	,671	,512	,798	,451
23	İşletme dışından MBS' ne yönelik tehditler gelebilir.	,914	,402	,514	,598
24	İşletmelerce gerçekleştirilen işlem sayısının çok olması MBS' ni tehdit etmektedir.	1,008	,366	,760	,498
25	Bilgi kullanıcıları tarafından ihtiyaç duyulan bilgilerin hızla artması muhasebe bilgi sisteminin tehdit etmektedir.	,490	,613	,685	,505
26	Muhasebe çalışanları, çeşitli grup veya kişilerin baskısı altında kalabilmektedir.	1,342	,263	,290	,749
27	Yöneticiler tarafından hızlı kararlar alınması konusundaki beklenti ve baskılar muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemektedir.	3,685	,026	,432	,650
28	Yöneticilerin karar alırken kaynaklar ve süreç hakkında doğru ve zamanında bilgi alamaması MBS' ni olumsuz etkilemektedir.	2,283	,103	,744	,476
29	Yönetim işlevlerinin gerektirdiği bilgilerin doğru ve zamanında elde edilememesi MBS' ni olumsuz etkilemektedir.	,898	,408	,346	,708
30	Muhasebe bilgilerinin doğru olması için belli periyodik aralarla mali tablo ve raporlama yapılmalıdır.	,426	,654	,727	,484
31	MBS' de finansal raporlardan yararlanılmaktadır.	1,553	,213	1,527	,219
32	MBS' nin doğru şekilde kurulabilmesi için çalışanların yeterli bilgi ve donanıma sahip olması gerekir.	1,363	,257	1,745	,036
33	Muhasebe bilgilerinin kimler tarafından kullanılacağı önceden bellidir.	3,264	,039	,302	,739

Demografik değişkenlerden yaş ile fonksiyonel değişkenler arasındaki ilişkiye bakıldığında yukarıdaki tabloda öğrencilerin muhasebe bilgi sistemine yönelik algıları açısından öğrencilerin yaşları arasında farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. One-Way Anova testi sonuçlarına göre yaş grupları arasında teknolojik gelişmelerin muhasebe bilgi sistemine yeni olanaklar sağlamakla birlikte yeni güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmiş olması, tarafsız bilginin muhasebe bilgilerinin güvenilir olmasını sağlaması, bilgilerin doğru ve zamanında elde edilememesinin muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemesi, muhasebe bilgilerinin doğru olması için belli periyodik aralıklarla mali tablo ve raporlamanın yapılması ve muhasebe bilgi sisteminde finansal raporlardan yararlanılması açısından anlamlı fark vardır.

Bu farkların kaynağı araştırılacak olursa Scheffe testi sonuçlarına göre, öğrencilerin teknolojik gelişmelerin muhasebe bilgi sistemine yeni olanaklar

sağlanmasıyla yeni güvenlik sorunlarının oluşmasına yönelik algıları ile cevaplayıcıların yaşı arasındaki ilişkiye bakıldığında, 20 yaş ve altı öğrenciler ile diğer yaş gruplarındaki öğrenciler arasında anlamlı farklılıkların olduğu söylenebilir. Başka bir ifadeyle, 20 yaş ve altı öğrenciler, diğer yaş gruplarına sahip öğrencilere kıyasla teknolojik gelişmelerin güvenlik problemlerine neden olduğunu düşünmektedir. 20 yaş ve altı öğrenciler diğer öğrenci gruplarına kıyasla çok daha etkindir ve bu etkinlik istatistiksel açıdan da anlamlı büyüklüktedir.

Öğrencilerin tarafsız bilgilerinin güvenilir olmasına yönelik algıları ile öğrencilerin yaşı arasındaki ilişkilere bakıldığında 20-25 yaş arası öğrenciler ile diğer yaş gruplarındaki öğrenciler arasında anlamlı farklılıkların olduğu söylenebilir. Başka bir ifadeyle, 20-25 yaş arası öğrenciler, diğer yaş gruplarına sahip öğrencilere kıyasla çok daha etkindir ve bu durum istatistiksel açıdan da anlamlı bir büyüklüktedir.

Cevaplayıcıların bilgilerin doğru ve zamanında elde edilememesinin muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemesi algıları ile cevaplayıcıların yaşı arasındaki ilişkilere bakıldığında 20 yaş ve altı öğrenciler ile diğer yaş gruplarındaki öğrenciler arasında anlamlı farklılıkların olduğu söylenebilir. Başka bir ifadeyle, 20 yaş ve altı öğrenciler diğer yaş gruplarına sahip öğrencilere kıyasla çok daha etkindir ve bu etkinlik istatistiksel açıdan da anlamlı büyüklüktedir.

Cevaplayıcıların muhasebe bilgilerinin doğru olması için belli periyodik aralıklarla mali tablo ve raporlamanın yapılması algıları ile yaşı arasındaki ilişkilere bakıldığında 20 yaş ve altı öğrenciler ile diğer yaş gruplarına sahip öğrenciler arasında anlamlı fark vardır. Başka bir ifadeyle, 20 yaş ve altı öğrenciler diğer yaş gruplarına sahip öğrencilere kıyasla çok daha etkindir ve bu etkinlik istatistiksel açıdan da anlamlı büyüklüktedir.

Cevaplayıcıların muhasebe bilgi sisteminde finansal raporlardan yararlanılmasına yönelik algıları ile yaşı arasındaki ilişkilere bakıldığında 20-25 yaş arasında bulunan öğrenciler ile diğer yaş gruplarına sahip öğrenciler arasında anlamlı fark vardır. Başka bir ifadeyle, 20-25 yaş arındaki öğrenciler diğer yaş gruplarına sahip öğrencilere kıyasla çok daha etkindir ve bu etkinlik istatistiksel açıdan da anlamlı büyüklüktedir.

Öğrencilerin muhasebe bilgi sisteminin işletmeye rekabet avantajı sağlaması, bilgileri zamanında sunması, çevresel belirsizliklerin muhasebe bilgi sisteminin

önemini artırması, sunulan bilgilerin doğruluğu, kolay anlaşılabilir nitelikte olması, bilgilerin güncel olması, bilgilere kolay ulaşılması, bilgilerden gerektiğinde yeni bilgiler üretmenin mümkün olması, bilgilerin güvenilirliği, finansal bilgilerin ihtiyaca uygun şekilde hazırlanmasında etkililiği, oluşturulan muhasebe bilgilerinin objektif bir şekilde oluşturulması algıları ile yaşı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır. Muhasebe bilgilerinin işletmenin dili olması, muhasebe bilgilerinin güvenilir olmamasının işletme faaliyetinin yürütülmesini olanaksız kılması, üretilen bilgilerin güvenilir olmasının bilgi kullanıcıları açısından önemliliği, muhasebe çalışanlarının muhasebe bilgi sistemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması algıları ile cevaplayıcıların yaşı arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Cevaplayıcıların muhasebe bilgi sistemi hakkında bilgileri içeren dersin öğrencilere verilmesi, kullanılan teknolojinin bilgi güvenilirliğini artırması, bilgilerin çalınabilmesi sonucunda bilgi gizliliğinin ortadan kalkabilmesi, üretilen bilgilerin güvenilir olması halinde yöneticilerin karar verme oranının artması, oluşan raporların daima işletmenin gerçek durumunu yansıtması, işletme dışından muhasebe bilgi sistemine tehditlerin gelebilmesi algıları ile öğrencilerin yaşı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. Gerçekleşen işlem sayısının çok olmasının muhasebe bilgi sistemini tehdit etmesi, ihtiyaç duyulan bilgilerin artması nedeniyle muhasebe bilgi sisteminin tehdit altında kalması, muhasebe çalışanlarının, baskı altında kalabilmesi, yöneticilerin karar alırken doğru, zamanında bilgi alamaması, çalışanların yeterli bilgi ve donanıma sahip olması ve bilgilerin kimler tarafından kullanılacağına belli olması arasında da istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır.

Muhasebe bilgi sistemi ile öğrencilerin öğrenim görmüş oldukları lise arasında anlamlı bulunan farklılıkların kaynağının belirlenmesi amacıyla Scheffe testi uygulanmış olup test sonuçlarına göre elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Öğrencilerin muhasebe bilgi sisteminin ihtiyaç duyulan bilgilere kolay ulaşılabilmesini sağlama yönündeki algıları ile öğrencilerin öğrenim görmüş oldukları lise arasındaki ilişkilere bakıldığında Ticaret Meslek Lisesine giden öğrenciler ile diğer lise gruplarına giden öğrenciler arasında anlamlı farklılıkların olduğu söylenebilir. Başka bir ifadeyle, Ticaret Meslek Lisesine giden öğrenciler diğer lise gruplarına giden öğrencilere kıyasla çok daha etkindir ve bu etkinlik istatistiksel açıdan da anlamlı büyüklüktedir.

Öğrencilerin tarafsız bilginin muhasebe bilgilerinin güvenilir olmasını sağlaması yönündeki algıları ile öğrencilerin öğrenim görmüş oldukları lise arasındaki ilişkilere bakıldığında Ticaret Meslek lisesine giden öğrenciler ile diğer lise gruplarına giden öğrenciler arasında anlamlı farklılıkların olduğu söylenebilir. Başka bir ifadeyle, Ticaret Meslek Lisesine giden öğrenciler diğer lise gruplarına giden öğrencilere kıyasla çok daha etkindir ve bu etkinlik istatistiksel açıdan da anlamlı büyüklüktedir.

Öğrencilerin muhasebe bilgi sisteminin doğru şekilde kurulabilmesi için çalışanların yeterli bilgi ve donanımına sahip olması gerekir yönündeki algıları ile öğrencilerin öğrenim görmüş oldukları lise arasındaki ilişkilere bakıldığında Ticaret Meslek Lisesine giden öğrenciler ile diğer lise gruplarına giden öğrenciler arasında anlamlı farklılıkların olduğu söylenebilir. Başka bir ifadeyle, Ticaret Meslek Lisesine giden öğrenciler diğer lise gruplarına giden öğrencilere kıyasla çok daha etkindir ve bu etkinlik istatistiksel açıdan da anlamlı büyüklüktedir

Cevaplayıcıların muhasebe bilgi sisteminin işletmeye rekabet avantajı sağlaması, bilgileri zamanında sunması, çevresel belirsizliklerin muhasebe bilgi sisteminin önemini artırması, sunulan bilgilerin doğruluğu, kolay anlaşılabilir nitelikte olması, bilgilerin güncel olması, bilgilerden gerektiğinde yeni bilgiler üretmenin mümkün olması, bilgilerin güvenilirliği, finansal bilgilerin ihtiyaca uygun şekilde hazırlanmasında etkililiği, yeni güvenlik sorunlarının oluşması, oluşturulan muhasebe bilgilerinin objektif bir şekilde oluşturulur, muhasebe bilgilerinin işletmenin dili olması, muhasebe bilgilerinin güvenilir olmamasının işletme faaliyetinin yürütülmesini olanaksız kılması algıları ile öğrencilerin öğrenim görmüş oldukları lise arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır.

Üretilen bilgilerin güvenilir olmasının bilgi kullanıcıları açısından çok önemliliği, muhasebe çalışanlarının muhasebe bilgi sistemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması Muhasebe bilgi sistemi hakkında bilgileri içeren dersin öğrencilere verilmesi, kullanılan teknolojinin bilgi güvenilirliğini artırması, bilgiler kolayca çalınabilmesi sonucunda bilgi gizliliğinin ortadan kalkabilmesi, üretilen bilgilerin güvenilir olması halinde yöneticilerin karar verme oranının artması, oluşan raporların daima işletmenin gerçek durumunu yansıtması, işletme dışından muhasebe bilgi sistemine tehditlerin gelebilmesi, gerçekleşen işlem sayısının çok olması muhasebe bilgi sistemini tehdit etmesi, ihtiyaç duyulan bilgilerin artması nedeniyle muhasebe bilgi

sistemin tehdit altında kalması, muhasebe çalışanlarının, baskı altında kalabilmesi, yöneticilerin karar alırken doğru, zamanında bilgi alamaması, periyodik aralıklarla mali tablo ve raporlama yapılması, finansal raporlardan yararlanılması ve bilgilerin kimler tarafından kullanılacağına belli olması arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır.

SONUÇ

Belirsizlik ve rekabetin yoğun olduğu günümüzde, işletmeler için bilginin artan önemi ve iletişim teknolojisindeki gelişmelere paralel olarak, işletmelerin amaçlarını etkin biçimde gerçekleştirebilmeleri yöneticilerin doğru, zamanlı ve amaca yönelik karar almalarına bağlıdır. Bu bağlamda, etkin ve doğru karar alabilmek için yöneticilerin belli özelliklere sahip bilgilerle, özellikle de nitelikli finansal bilgilerle desteklenmeleri gerekir. Bu destek, işletmelerde etkili muhasebe bilgi sistemlerinin oluşturulması ile sağlanabilir. Muhasebe bilgi sistemi, işletmenin aynası niteliğinde olmasının yanı sıra yöneticilerin karar vermesinde ve problem çözmesinde önemli araçlardan birisidir.

İşletme Bölümü öğrencilerinin muhasebe bilgi sistemi algısının ölçüldüğü bu araştırmada, Karabük Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü ve Safranbolu Meslek Yüksek Okulu İşletme Bölümü öğrencilerinin muhasebe bilgi sistemi algıları öğrencilerin demografik özellikleri ile etkileşimli biçimde incelenmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen fonksiyonel değişkenlere ilişkin algılar ve öğrencilerin cinsiyetleri birlikte irdelendiğinde, kadınlarla erkekler arasında muhasebe bilgi sistemi algılarının farklı olmadığı görülmektedir.

Fonksiyonel değişkenlerden olan teknolojik gelişmelerin yeni güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmiş olması, tarafsız bilginin muhasebe bilgilerinin güvenilir olmasını sağlaması, bilgilerin doğru ve zamanında elde edilememesinin muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemesi, muhasebe bilgilerinin doğru olması için belli periyodik aralıklarla mali tablo ve raporlamanın yapılması ve muhasebe bilgi sisteminde finansal raporlardan yararlanılması algıları ile öğrencilerin yaşı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Buna karşın, muhasebe bilgi sisteminin işletmeye rekabet avantajı sağlaması, bilgilerin zamanında sunulması, çevresel belirsizliklerin muhasebe bilgi sisteminin önemini artırması, sunulan bilgilerin doğruluğu, kolay anlaşılabilir nitelikte olması, bilgilerin güncel olması, bilgilere kolay ulaşılması, bilgilerden gerektiğinde yeni bilgiler üretmenin mümkün olması, üretilen bilgilerin güvenilir olması, finansal bilgilerin ihtiyaca uygun şekilde hazırlanmasında etkililiği, oluşturulan muhasebe bilgilerinin objektif bir şekilde oluşturulması, muhasebe bilgilerinin işletmenin dili olması, muhasebe bilgilerinin güvenilir olmamasının işletme faaliyetinin yürütülmesini

olanaksız kılması, üretilen bilgilerin güvenilir olmasının bilgi kullanıcıları açısından önemliliği, muhasebe çalışanlarının muhasebe bilgi sistemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması, muhasebe bilgi sistemi hakkında bilgileri içeren dersin öğrencilere verilmesi algıları ile öğrencilerin yaşı arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki yoktur.

Kullanılan teknolojinin bilgi güvenilirliğini artırması, bilgilerin çalınabilmesi sonucunda bilgi gizliliğinin ortadan kalkabilmesi, üretilen bilgilerin güvenilir olması halinde yöneticilerin karar verme oranının artması, oluşan raporların daima işletmenin gerçek durumunu yansıtmaması, işletme dışından muhasebe bilgi sistemine tehditlerin gelebilmesi, gerçekleşen işlem sayısının çok olmasının muhasebe bilgi sistemini tehdit etmesi, ihtiyaç duyulan bilgilerin artması nedeniyle muhasebe bilgi sisteminin tehdit altında kalması, muhasebe çalışanlarının, baskı altında kalabilmesi, yöneticilerin karar alırken doğru, zamanında bilgi alamaması, çalışanların yeterli bilgi ve donanıma sahip olması ve bilgilerin kimler tarafından kullanılacağına belli olması algıları ile öğrencilerin yaşı arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki yoktur.

Muhasebe bilgi sisteminin işletmeye rekabet avantajı sağlaması ve çevresel belirsizliklerin muhasebe bilgi sisteminin önemini artırması, muhasebe bilgi sistemi tarafından sunulan bilgilerin güncel olması, ihtiyaç duyulan bilgilere kolay ulaşılabilmesi, bilgilerden gerektiğinde yeni bilgiler üretmenin mümkün olması, finansal bilgilerin ihtiyaca uygun şekilde hazırlanmasında etkililiği, teknolojik gelişmelerin muhasebe bilgi sistemine yeni olanaklar sağlamakla birlikte yeni güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmesi, tarafsız bilginin muhasebe bilgilerinin güvenilir olmasını sağlaması, muhasebe bilgilerinin işletmenin dili olması algıları ile öğrencilerin eğitim durumu arasında ileri düzeyde anlamlı ilişki vardır.

Muhasebe bilgi sisteminde üretilen bilgilerin güvenilir olmasının bilgi kullanıcıları açısından önemliliği, işletme dışından muhasebe bilgi sistemine yönelik tehditlerin gelebilmesi, yönetim işlevlerinin gerektirdiği bilgilerin doğru ve zamanında elde edilememesinin muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemesi, muhasebe bilgilerinin doğruluğu için belli periyodik aralıklarla mali tablo ve raporlamanın yapılması ve de muhasebe bilgi sisteminin doğru şekilde kurulabilmesi için çalışanların yeterli bilgi ve donanıma sahip olması algıları ile öğrencilerin eğitim durumu arasında ileri düzeyde anlamlı ilişki vardır.

Muhasebe bilgi sisteminin bilgileri zamanında sunması, muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgilerin doğruluğu, muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgilerin kolay anlaşılabilir nitelikte olması, muhasebe bilgi sisteminde üretilen bilgilerin güvenilir olması halinde yöneticilerin karar verme oranının artması, tarafsız bilginin muhasebe bilgilerinin güvenilir olmasını sağlaması, muhasebe bilgi sisteminde finansal raporlardan yararlanılması algıları ile öğrencilerin eğitim durumu arasında çok önemli düzeyde anlamlı ilişki vardır.

Güvenilir muhasebe bilgilerinin olmamasının işletme faaliyetinin yürütülmesini olanaksız kılması, bilgilerin kolayca çalınabilmesi ve dolayısıyla bilgi gizliliğinin ortadan kalkabilmesi, muhasebe bilgi sisteminin faaliyeti sunucunda oluşan raporların daima işletmenin gerçek durumunu yansıtmaması, işletmelerce gerçekleşen işlem sayısının çok olmasının muhasebe bilgi sistemini tehdit etmesi, muhasebe çalışanlarının, çeşitli grup veya kişilerin baskısı altında kalabilmesi, yöneticiler tarafından hızlı kararlar alınması konusundaki beklenti ve baskıların muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemesi, yöneticilerin karar alırken kaynaklar ve süreç hakkında doğru ve zamanında bilgi alamamasının muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemesi, muhasebe bilgilerinin kimler tarafından kullanılacağına önceden belirlenmemesi algıları ile öğrencilerin eğitim durumu arasında önemli düzeyde anlamlı bulunmuştur.

Muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgilerin güvenilirliği, muhasebe bilgi sistemi ile oluşturulan muhasebe bilgilerinin, objektif bir şekilde oluşturulması, bilgi kullanıcıları tarafından ihtiyaç duyulan bilgilerin hızla artmasının muhasebe bilgi sistemini tehdit etmesi algıları ile öğrencilerin eğitim durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır.

Öğrencilerin öğrenim görmüş oldukları lise ile demografik değişkenler arasındaki ilişki irdelendiğinde, Ticaret Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin diğer liselerde öğrenim gören öğrencilere göre etkin olduğu anlaşılmaktadır. Ticaret Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin lisede almış oldukları muhasebe dersleri, onların bu konuda daha çok bilgi sahibi olmasını sağlamıştır.

Tarafsız bilginin muhasebe bilgilerinin güvenilirliğini sağlaması ve muhasebe bilgi sisteminin doğru şekilde kurulabilmesi için çalışanların yeterli bilgi ve donanıma sahip olması algısı ile öğrencilerin öğrenim görmüş oldukları lise arasında anlamlı fark vardır.

Cevaplayıcıların muhasebe bilgi sisteminin işletmeye rekabet avantajı sağlaması, bilgileri zamanında sunması, çevresel belirsizliklerin muhasebe bilgi sisteminin önemini artırması, sunulan bilgilerin doğruluğu, kolay anlaşılabilir nitelikte olması, bilgilerin güncel olması, bilgilerden gerektiğinde yeni bilgiler üretmenin mümkün olması, bilgilerin güvenilirliği, finansal bilgilerin ihtiyaca uygun şekilde hazırlanmasında etkililiği, yeni güvenlik sorunlarının oluşması, oluşturulan muhasebe bilgilerinin objektif bir şekilde oluşturulur, muhasebe bilgilerinin işletmenin dili olması, muhasebe bilgilerinin güvenilir olmamasının işletme faaliyetinin yürütülmesini olanaksız kılması, üretilen bilgilerin güvenilir olmasının bilgi kullanıcıları açısından çok önemliliği, muhasebe çalışanlarının muhasebe bilgi sistemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması algısı ile öğrencilerin öğrenim görmüş olduğu lise arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır.

Muhasebe bilgi sistemi hakkında bilgileri içeren dersin öğrencilere verilmesi, kullanılan teknolojinin bilgi güvenilirliğini artırması, bilgiler kolayca çalınabilmesi sonucunda bilgi gizliliğinin ortadan kalkabilmesi, üretilen bilgilerin güvenilir olması halinde yöneticilerin karar verme oranının artması, oluşan raporların daima işletmenin gerçek durumunu yansıtması, işletme dışından muhasebe bilgi sistemine tehditlerin gelebilmesi, gerçekleşen işlem sayısının çok olması muhasebe bilgi sistemini tehdit etmesi, ihtiyaç duyulan bilgilerin artması nedeniyle muhasebe bilgi sisteminin tehdit altında kalması, muhasebe çalışanlarının, baskı altında kalabilmesi, yöneticilerin karar alırken doğru, zamanında bilgi alamaması, periyodik aralıklarla mali tablo ve raporlama yapılması, finansal raporlardan yararlanılması ve bilgilerin kimler tarafından kullanılacağına belli olması algısı ile öğrencilerin öğrenim görmüş olduğu lise arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır.

Muhasebe bilgi sisteminden elde edilen güvenilir bilgilerin bilgi kullanıcıları açısından önemli olduğu ve muhasebe çalışanlarının muhasebe bilgi sistemi hakkında yeterli bilgiye sahip olduğu saptanmıştır. Buna karşılık, muhasebe bilgi sisteminden oluşturulan bilgilerin objektif biçimde oluşturulmadığı, muhasebe bilgilerinin kullanıcılarının önceden tam olarak belirlenemediği, muhasebe bilgi sistemi sunucunda oluşan raporların daima işletmenin gerçek durumunu yansıtmada yetersiz olduğu belirlenmiştir. Muhasebe bilgi sisteminin istenilen faydayı sağlayabilmesi açısından muhasebe bilgilerini kullanacak muhtemel kullanıcıların elden geldiği kadar objektif

ölçütlerle belirlenmesi, buna bağlı olarak raporların içeriklerinin de yöneticilerin pozisyonlarına uygun, doğru bilgilerle sunulması gerekir.

Muhasebe bilgi sistemi sonucunda oluşan raporların, her zaman işletmenin gerçek durumunu yansıtmamasının işletmelerin etkinliğini azaltacağı, bu bağlamda; bilgi kullanıcılarının yanlış kararlar almasına neden olabileceği düşünülmektedir. Muhasebe bilgi sisteminin karar hattındaki yöneticileri etkin biçimde destekleyebilmesi, olası yanlış kararların azaltılması ve sistemin bir bütün olarak etkinliğinin sağlanması açısından işletme gerçeklerini yansıtan, yönetim düzeyleri ve görevleri ile uyumlu, periyodik ya da periyodik olmayan, nitelikli ve karar süreçleri ile ilgili konuları kapsayan etkili bir raporlama sisteminin geliştirilmesi yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Acar, D. ve Özçelik, H. (2011). Muhasebe Bilgilerinin Kalitesini Etkileyen Kritik Başarı Faktörlerinin Algılanma Düzeyleri: Muhasebe Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma, *MÖDAV*, (2): 239-273.
- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal Bilimlerde SPSS Uygulamaları*, İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Alagöz, A. ve Allahverdi, M. (2011). Kurumsal Bilgi Güvenliği ve Muhasebe Bilgi Sistemi, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, (3): 47-64.
- Albayrak, A. S. (2006). *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Altınöz, M. (2008). Ofis Otomasyon Sistemlerinin Bireysel Performans Üzerine Etkisi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20): (51-63).
- Altunışık, R. vd. (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Anameriç, H. (2005a). Bilgi Merkezlerinin Yönetiminde Bilgi Sistemlerinin Rolü, *Bilgi Dünyası*, 6(1): 15-31.
- Anameriç, H. (2005b). Yönetim Bilgi Sistemlerinin Yönetim Fonksiyonları Üzerine Etkileri, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 45 (2): 25-43.
- Arsoy, A. (2008). Kurumsal Şeffaflık ve Muhasebe Standartları, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, X (2): 17-36.
- Ayanoğlu, M ve Gökçe M. (2007). Sistem Düşüncesinden Sistem Dinamiklerine, *Makine Teknolojileri Elektronik Dergisi*, (3):29-41.
- Baktır, E. (2009). Sistem Geliştirme ve Lojistik, *Savunma Sanayi Gündemi Dergisi*, (4):44-48.
- Büyükmirza, K. (2009). *Maliyet ve Yönetim Muhasebesi*, Ankara: Gazi Kitabevi
- Can, A. V. (2007). Luco Pacioli Muhasebenin Babası mıdır?, *Uluslar arası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, (12): 92-106.
- Canbek, G. ve Sağiroğlu, Ş. (2006). Bilgi, Bilgi Güvenliği ve Süreçleri Üzerine Bir İnceleme, *Politeknik Dergisi*, 9(3): 165-174.

- Çelik, A. ve Akgemci T. (2010). *Yönetim Bilişim Sistemleri*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Çetin Yokuş, T. Gökçen, H. (2002). Borsada Göstergelerle Teknik Analiz İçin Bir Karar Destek Sistemi, *Gazi Üniversitesi Müh. Mim. Fak. Dergisi*, 17(1), 43-58.
- Çiftçi, Y. (2007). Türkiye’ de Cumhuriyet Döneminden Bugüne Yapılan Muhasebe Düzenlemeleri: II. *Uluslararası İşletme ve Ekonomi Çalıştayı ve I. Muhasebe Tarihi Günleri*, (ss.300-306) Giresun, 28-29 Haziran. 2007.
- Daniela, M. (2010). Accounting Knowledge: Decision Support in Forestry, *The Yonug Economist Journal*, 1 (14): 55-60.
- Daşdan, A. ve Erol, S. (2011). Türk Gemi İnşa Sanayi İşletmelerinde Muhasebe Bilgi Sistemi: Özellikle Muhasebe İşlemleri, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1): 59-80.
- Demir, B. (2010). Muhasebe Bilgi Sistemlerinde Bilgi Kalitesi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (48):142-153.
- Demirhan, D. (2002). İşletmelerde Stratejik Bilgi Sistemleri Yönetimi ve Rekabet Üstünlüğü Elde Edilmesindeki Rolü, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 2(2), 117-124.
- Dinç, E. Ve Abdioğlu, H. (2009). İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisi: İMKB-100 Şirketler Üzerine Ampirik Bir Araştırma, *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (21):157-184.
- Dinç, E. ve Varıcı, İ. (2008). Muhasebe Bilgi Sisteminden Kurumsallaşma Düzeyine Etkisi: Sanayi İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 10 (1), 68-85.
- Dinçer Ö. Fidan Y. (2009). *İşletme Yönetimine Giriş*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Durna, U. ve Demirel Y. (2008). Bilgi Yönetiminde Bilgiyi Anlamak, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30:129-156.
- Erdamar, C. (1982). *Muhasebe Bilgileri ve İşletme Kararları*, İstanbul: İstanbul Matbaası.
- Ergin, H. (2005). *Muhasebeye Giriş*, Kütahya: Ekspres Matbaası.
- Faarc, R. M. (2004). Respiratory Care Management Information Systems, *Respiratory Care*, (49) 4: 367-377.

- Gökçen, H: (2002). *Yönetim Bilgi Sistemleri: Analiz ve Tasarım Perspektifi*, Ankara: Epi Yayıncılık.
- Gökdeniz, Ü. (2005). İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sistemine Yaklaşım, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (27), 86-94.
- Gökgöz, A. (2011). Tarihsel Perspektifte Muhasebenin Doğuşunu ve Gelişimini Etkileyen Faktörler, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 1: 167-177.
- Güler, Ç. (2007). *Sistem Analizi ve Tasarımı*, Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- Güler, M. S. ve Gülçiçek M. (2006). Ülkemizde Devlet Muhasebesinin Gelişimi, *Kamu Hesaplarına Uzman Bakış*, (54): 57-71.
- Güvemli, O. (1995). Kronolojik Akış İçinde Muhasebe Uygulamalarının Gözlenmesi, *Muhasebenin Tarihsel ve Çağdaş Konularından Geleceğine Bakış*, (ss.45-70). Çeşme: 1-5 Mayıs 1994.
- Hornigren C.T. Harrison, W.T. ve Robinson, M.A. (1994). *Principles of Financial & Management Accounting, New Jersey: A Paramount Communication Company Englewood Cliffs.*
- Hwang, D.B.K. vd. (2008). On The Informationization of Accounting Information in China: The Perspective of Information Systems and It' s Regulatory Framework in The USA, *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 4(8): 17-29.
- İşık, O. ve Akbolat, M. (2010). Bilgi Teknolojileri ve Hastane Bilgi Sistemleri Kullanımı: Sağlık Çalışanları Üzerine Bir Araştırma, *Bilgi Dünyası*, 11 (2): 365-389.
- İnce, M. ve Oktay E. (2006). Bilginin Bir Stratejik Güç Kaynağı Olarak Önemi ve Örgütlerde Bilgi Yönetimi, *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi*, 10: 15-30.
- İpçioğlu, İ. ve Erdoğan, Z. (2005). İşletme Stratejisinin Belirlenmesinde Bilgi Yönetimi Altyapısının Analizi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, (2): 89-112.
- İşler, M. Vd. (2009). Portföy Yönetimi ve Hisse Senedi Seçiminde Bir Karar Destek Sistemi, *Int. J. Eng. Research & Development*, 1(1):28-34.
- Kalaycı, S. (2008). *SPPS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara, Asil Yayın Dağıtım.
- Kalkan, D. ve Keskin, H. (2005). Kobi' lerde Bilgi Yönetimi Süreci ve Araçları: Literatür Değerlendirmesi ve Bir Araştırma, *Bilig*, (35): 173-208.
- Kalmış, H. Eskin İ. ve Gümüş F. (2006). İşletmelerde Mali Bilgiler Üretilmesinin Önemi ve Etik, *Mali Çözüm SMMMÖ Yayın Organı*, (75): 141-160.

- Karahan, A. ve Yılmaz, H. (2010). Öğrenen Örgüt ve Bilgi Yönetimi İlişkisi: Afyonkarahisar İlinde Bulunan Hastane Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(1): 147-174.
- Karahoca, D. ve Karahoca, A. (1998). *Yönetim Bilişim Sistemleri ve Uygulamaları*, İstanbul: Beta Basım A.Ş.
- Karakaya, M. (1994). *Muhasebe Bilgi Sistemi ve Bilgi Teknolojisi*, Ankara.
- Karakaya, A. (2000). Sistem Kuramının İşletme Yönetimine Etkisi, *ZKÜ Teknik Eğitim Fakültesi Teknoloji Dergisi*, (2): 111-124.
- Karakaya, A ve Akbulut, H. (2010). Stratejik Yönelim Sürecinde Muhasebe Bilgi Sisteminin Yeri Üzerine Bir Araştırma, *9. Ulusal İşletmecilik Kongresi*, (ss. 317-322), Zonguldak, 6-8 Mayıs 2010.
- Karapınar, A ve Ayıkoğlu Zaif, F. (2009). *Finansal Analiz*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kaya, T. (1993). Yönetim Destek Sistemleri, *Amme İdaresi Dergisi*, 26(1), 239-254.
- Kırlıoğlu, H. ve Ülkü, S. (2012). Muhasebenin Sosyal Sorumluluk Kavramı Bağlamında Ekonomik Adam (Homo Economicus) Modeline Bir Bakış, *Muhasebe ve Denetime Bakış*,(26) :25-34.
- Küçükşavaş, N. (1977). *Genel Muhasebe İlkeler ve Uygulaması*, İstanbul, Beta Basım.
- Laudon, K.C. and Laudon, J. P. Çeviri Editörü, Yozgat, U. (2011). Yönetim Bilişim Sistemleri, *Nobel Dağıtım Yayıncılık*, Ankara.
- Mizrahi, R. (2011). Kobi' lerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkin Kullanımı Üzerine Bir Araştırma, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3 (2): 308-118.
- Nowduri, S. (2011). Management Information Systems and Business Decision Making: Review, Analysis and Recommendations, *Journal of Marketing Research*, (7): 1-8.
- Otar, İ. (1984). Risale-i Felekiyye 'Kitab-us-Siyaqat'Hakkında, *Muhasebe Enstitü Dergisi*, (37): 9-27.
- Önal, S. ve Kök, D. (2002). İşletmelerde Bilginin Stratejik Boyutu: Kahramanmaraş Tekstil İşletmelerinde Muhasebe Departmanlarının Stratejik Karar Sürecinde Etkinliği Araştırması, *10. Ulusal Yönetim Organizasyon Kongresi Bildiri Kitabı*, (ss.337-354), 23-25 Mayıs 2002.

- Örten, R. (2000). *Genel Muhasebe ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulama Örnekleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Özata, M. Aslan, Ş. (2004). Klinik Karar Destek Sistemleri ve Örnek Uygulamalar, *Kocatepe Tıp Dergisi*, (5), 11-17.
- Özdemir, S. ve Elitaş, C.(2013). Kurumsal Yönetim İlkelerinden Şeffaflık Kavramının Muhasebe Bilgi Sistemindeki Bilgi Kalitesine ve Muhasebe Eğitimine Etkileri, *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi XXXII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu*, (ss.29-44), Antalya, 24-28 Nisan 2013.
- Özer, M. A. (2008). *21. Yüzyılda Yönetim ve Yöneticiler*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özmen, N. T., Saatçioğlu, Ö. ve Özer, P. S. (2002). Rekabet Avantajı Sağlama Aracı Olarak Bilgi Birikimi Sisteminin Süreç Bazlı Bir Model İle İncelenmesi, *10. Ulusal Yönetim Organizasyon Kongresi Bildiri Kitabı*, (ss. 321-336). 23-25 Mayıs 2002).
- Özsağır, A. (2008). Bilgi Üretimi ve Bilginin Ürüne Dönüştürülmesinde Teknoparkların Önemi, *Mevzuat Dergisi*,125:12-17.
- Pekdemir, R. (1989). Etkili Yönetim Raporlarının Tasarım Özellikleri, *Muhasebe Enstitüsü Dergisi*, (40): 51-55.
- Peker, A. (1988). *Modern Yönetim Muhasebesi*, İstanbul: Fatih Yayınevi.
- Polat, N. (2009). Yönetim Bilgi Sistemi ve Sayıştay'da Yürütülen Çalışmalar, *Sayıştay Dergisi*, (65): 187-198.
- Pur, H. P. (1995). Çağlar Boyunca Muhasebe Mesleğinde Statü ve İşlev Değişmeleri, *Muhasebenin Tarihsel ve Çağdaş Konumlarından Geleceğine Bakış*, (ss.93-109). Çeşme: 1-5 Mayıs 1994.
- Sarıaslan, H. (1984). Sistem Analizinin Temelleri, *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 38(1), 51-63.
- Sayarı, M. (1998). *Financial Accounting*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sevilengül, O. (2009). *Genel Muhasebe*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sezgin A. (1974). *Yönetimde Planlama, Kontrol ve Karar Verme Aracı Olarak Elektronik Bilgi İşlem Makinalarına Dayalı Yönetim Bilgi Sistemleri*, Ankara: Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi.

- Sipahi, B. Yurtkuru, E. S. ve Çinko, M. (2010). *Sosyal Bilimlerde SPSS' le Veri Analizi*, İstanbul: Beta.
- Solaş, Ç. (1995). İlhanlılar Döneminde Yakın Doğudaki Devlet Muhasebe Uygulaması (1220-1350), *Muhasebenin Tarihsel ve Çağdaş Konumlarından Geleceğine Bakış*, (ss.39-44). Çeşme: 1-5 Mayıs 1994.
- Sözbilir, H. ve Tekin Y. (2005). *Muhasebeye Giriş*, Afyonkarahisar.
- SPK (1989). Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlara İlişkin İlke ve Esaslar Hakkında Tebliğ (Seri XI, Sıra: 1).
- Sumritsakun, C. (2012). The Effect Of Accounting Information System Effectiveness On Accounting Information Usefulness Via Information Trust And Information Timelines As Mediators: Case Study Of Thai-Listed Companies, *International Journal Of Business Research*, (1): 111-123.
- Sürmeli, F. (1994). *Muhasebe Bilgi Sistemi*, Eskişehir, Eğitim Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları.
- Sürmeli, F. (2005). *Muhasebe Bilgi Sistemi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Yayınları.
- Şaklak, Ö. ve Buran Y. (2010). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (KOBİ) Muhasebe Bilgi Sisteminin Önemi, *Ulusal Meslek Yüksek Okulları Öğrenci Sempozyumu* (ss.1-8), Düzce, 21-22 Nisan 2010.
- Tanış, V. N. ve Berikol B. Z. (2011). *Genel Muhasebe*, Adana: Karahan Yayınevi .
- Tekin, M. Güleş, H. K. ve Öğüt, A. (2006). *Değişim Çağında Teknoloji Yönetimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tekin, M. (2008). Üretim Yönetimi, *Üretim Yönetimi*, Ankara: Gelişim Yayınevi.
- Tekşen, Ö. (2012). Yönetim Kararlarında Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkisi: Batı Karadeniz Bölgesinde Faaliyette Bulunan Mermer İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma, *MÖDAV*,1 :127-142.
- Türk, D. Filiz, A. ve Yıldız Ş. (2009). Muhasebe Departmanlarında Bilgi Yönetimi, Sakarya Örneği, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 44: 236-250.

Uluslan, H. (2010). Türkiye Muhasebe- Finansal Raporlama Standartları'nın Çevresel Maliyet ve Borçların Muhasebeleştirilmesi ve Raporlanması Açısından İncelenmesi, *SÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13(19): 75-99.

Uygur, A. (2007). *Yönetim ve Organizasyon*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yeniçeri, Ö. ve İnce M. (2005). *Bilgi Yönetim Stratejileri ve Girişimcilik*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık

EK: MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ ALGISI ANKET FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu anketle elde edilen bilgiler yalnızca bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katılarınız için teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Abdullah Karakaya
Tez Danışmanı
akarakaya@ karabuk.edu.tr

Sibel Güner
Yüksek Lisans Öğrencisi
s.guner78@gmail.com

A- Tanımlayıcı Bilgiler (Lütfen size uygun olan seçeneği işaretleyiniz)

1- Cinsiyetiniz	Kadın	
	Erkek	
2- Yaş	20 ve altı	
	20-25	
	25 ve üstü	
3- Akademik Birimi	İİBF	
	Safranbolu MYO	
4- Mezun Olunan Lise	Ticaret Meslek	
	Genel Lise	
	Diğer	

B- Fonksiyonel Bilgiler (Lütfen aşağıdaki ifadelere ne ölçüde katıldığınızı belirtiniz.)

1- Kesinlikle Katılmıyorum 2- Katılmıyorum 3- Kısmen

4- Katılıyorum 5- Kesinlikle Katılıyorum

MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ (MBS)

1	MBS işletmeye rekabet avantajı sağlar.	1	2	3	4	5
2	Çevresel belirsizlikler MBS' nin önemini artırmıştır.	1	2	3	4	5
3	MBS bilgileri zamanında sunar.	1	2	3	4	5
4	MBS' nin sunduğu bilgiler doğrudur.	1	2	3	4	5
5	MBS' nin sunduğu bilgiler kolay anlaşılabilir niteliktedir.	1	2	3	4	5
6	MBS' nin sunduğu bilgilerin güncel olması gerekir.	1	2	3	4	5
7	MBS ihtiyaç duyulan bilgilere kolay ulaşılabilmesini sağlar.	1	2	3	4	5
8	MBS' ndeki bilgilerden gerektiğinde yeni bilgiler üretmek mümkündür.	1	2	3	4	5
9	MBS' nin sunduğu bilgiler güvenilirdir.	1	2	3	4	5
10	Finansal bilgilerin ihtiyaca uygun şekilde hazırlanmasında MBS etkilidir.	1	2	3	4	5
11	Teknolojik gelişmeler MBS 'ne yeni olanaklar sağlamakla birlikte yeni güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmiştir.	1	2	3	4	5

12	Tarafsız bilgi muhasebe bilgilerinin güvenilir olmasını sağlamaktadır.	1	2	3	4	5
13	MBS ile oluşturulan muhasebe bilgileri, belirli bir grup veya kesimin çıkarlarını gözetmeksizin daima objektif bir şekilde oluşturulur.	1	2	3	4	5
14	Muhasebe bilgileri işletmenin dilidir.	1	2	3	4	5
15	Güvenilir muhasebe bilgilerinin olmaması işletme faaliyetinin yürütülmesini olanaksız kılar.	1	2	3	4	5
16	MBS' nde üretilen bilgilerin güvenilir olması bilgi kullanıcıları (Yöneticiler, Ortaklar, Yatırımcılar, Devlet vb) açısından çok önemlidir.	1	2	3	4	5
17	Muhasebe çalışanları MBS hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.	1	2	3	4	5
18	MBS hakkında bilgileri içeren ders öğrencilere verilmektedir.	1	2	3	4	5
19	MBS' de kullanılan teknoloji (Bilgisayar, İnternet v.b.) bilgi güvenilirliğini artırmaktadır.	1	2	3	4	5
20	Günümüzdeki rekabet koşulları nedeniyle bilgiler kolayca çalınabilmekte ve dolayısıyla bilgi gizliliği kolayca ortadan kalkabilmektedir.	1	2	3	4	5
21	MBS' nde üretilen bilgiler güvenilir ise yöneticilerin karar verme oranı artar.	1	2	3	4	5
22	MBS' nin faaliyeti sunucunda oluşan raporlar daima işletmenin gerçek durumunu yansıtır.	1	2	3	4	5
23	İşletme dışından MBS' ne yönelik tehditler gelebilir.	1	2	3	4	5
24	İşletmelerce gerçekleşen işlem sayısının çok olması MBS' ni tehdit etmektedir.	1	2	3	4	5
25	Bilgi kullanıcıları tarafından ihtiyaç duyulan bilgilerin hızla artması muhasebe bilgi sisteminin tehdit etmektedir.	1	2	3	4	5
26	Muhasebe çalışanları, çeşitli grup veya kişilerin (Yönetici-İşletme sahibi vb) baskısı altında kalabilmektedir.	1	2	3	4	5
27	Yöneticiler tarafından hızlı kararlar alınması konusundaki beklenti ve baskılar muhasebe bilgi sistemini olumsuz etkilemektedir.	1	2	3	4	5
28	Yöneticilerin karar alırken kaynaklar ve süreç hakkında doğru ve zamanında bilgi alamaması MBS' ni olumsuz etkilemektedir.	1	2	3	4	5
29	Yönetim işlevlerinin gerektirdiği bilgilerin doğru ve zamanında elde edilememesi MBS' ni olumsuz etkilemektedir.	1	2	3	4	5
30	Muhasebe bilgilerinin doğru olması için belli periyodik aralarla mali tablo ve raporlama yapılmalıdır.	1	2	3	4	5
31	MBS' de finansal raporlardan yararlanılmaktadır.	1	2	3	4	5
32	MBS' nin doğru şekilde kurulabilmesi için çalışanların yeterli bilgi ve donanıma sahip olması gerekir.	1	2	3	4	5
33	Muhasebe bilgilerinin kimler tarafından kullanılacağı önceden bellidir.	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

1986 Karabük doğumlu olan Sibel Güner, ilk ve orta öğrenimini Safranbolu' da tamamlamıştır. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümünden 2010 yılında mezun olmuştur. 2010-2011 bahar döneminde Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalında başladığı yüksek lisans eğitimini sürdürmektedir. 2012 yılında Gümrük ve Ticaret Bakanlığı' nda göreve başlamış olup, halen aynı yerde görevine devam etmektedir.